

Vad göder en närodlad politik?

En studie i hur Centerpartiets lokala partiorganisationer har
fått sina röstetal att växa

Abstract

Evidence proves that there are several local party sections in Sweden that performs better results in the local election than they do in the national election. This research seeks to examine what these party organizations do in order to be successful in the local election, by studying party sections from the Swedish Centre Party [Centerpartiet] in the 2010 Swedish elections. Five hypotheses, all chosen due to its potential to explain successful local party organizations, have been stated. The local party organization needs to have a well-known leader, not to many other local parties competing about the share of votes, being in a liberal majority, being able to identify important political issues and to have vast media coverage. Interviews have been held with representatives from 14 local party sections. The findings supports mainly that a well-known leader, a smaller number of parties as well as a vast media coverage are important factors for being a successful local party organization. Another important finding is that having policies supporting the smaller areas within the cities proved to be a successful strategy for the local Centre Party organizations.

Nyckelord: Centerpartiet, Kommunalval, Röstdelning, Valrörelse, Lokalpolitik
Antal ord: 19 889

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Övergripande frågeställning	3
1.2	Perspektiv och avgränsningar	4
1.3	Forskningsöversikt	6
1.4	Disposition	7
2	Teori	9
2.1	Lokala partiorganisationer	9
2.1.1	Perspektiv 1: En känd profil	10
2.1.2	Perspektiv 2: Partipolitisk fragmentering	12
2.1.3	Perspektiv 3: Politiskt inflytande genom Alliansen	13
2.1.4	Perspektiv 4: Identifiering av sakfrågor	15
2.1.5	Perspektiv 5: Lokal mediebevakning	17
2.2	Valkampanjer	18
2.2.1	Valkampanjer på riksnivå	18
2.2.2	Konsten att vinna ett lokalval	19
2.3	Teser	21
3	Forskningsupplägg	23
3.1	Design	23
3.1.1	Att jämföra olika fall	24
3.1.2	Generaliseringsgrund	25
3.2	Intervjuer som metod och material	29
3.3	Metodologiska implikationer	31
4	Resultat	33
4.1	Sammanställning av intervjuer	33
4.2	Utvärdering	42
5	Diskussion	44
5.1	Partiavdelningarnas arbete mot framgång	44
5.2	Den lokala valrörelsens status	50
5.3	Lokalt handlingsutrymme	51
5.4	Avslutande reflektioner	53
5.4.1	Metodologi – behövs det?	53
5.4.2	Vidare forskning	54

5.4.3	Kommunala val i en rikspolitisk dominans.....	54
6	Referenser.....	57
6.1	Litteratur.....	57
6.2	Artiklar	58
6.3	Statliga utredningar	58
6.4	Lagar och författningar.....	59
6.5	Internetkällor	59

1 Inledning

Sväljer du inte vad som helst? Prova närodlad politik.

Citatet är hämtat från en helsidesannons i *Dagens Industri*, publicerad den 11 mars 2014. Annonsen var från Centerpartiet, som enligt valundersökningarna stod inför en påfallande risk att ramla ur riksdagen i det kommande valet. I januari samma år hade medierna börjat spekulera i huruvida partiet skulle klara riksdagsspärren eller inte, efter att Mätningarnas mätning kommit fram till att partiet ”i dagens läge” skulle ha fått 3,5 procent av väljarnas röster (Ystad Allehanda, 2014). Fyra år tidigare hade Centern gjort ett av sina sämsta val hittills i partiets historia. I valet 2010 fick partiet 6,6 procent av rösterna till riksdagen, ett resultat som kan sättas i relation till att partiet fick 25,1 procent på Torbjörn Fälldins tid. Då hade Centerpartiet 90 mandat i riksdagen, i valet 2010 fick de 23 mandat. Valanalysen från 2011 pekade på en mängd problem: Centern hade misslyckats med att profilera sin politik gentemot övriga Allianspartier, att tydliggöra sitt varumärke samt att etablera tillräckligt många kända företrädare på nationell nivå (Centerpartiets valanalys, 2011:6). Även förslagen till åtgärder var många. Centern skulle till valet 2014 bland annat bygga ett starkare och tydligare varumärke att förmedla till väljarna. I förvalskampanjen som lanserades i mars 2014 satsade partiet på att marknadsföra budskapet ”närodlad politik”. Michael Arthursson, partisekreterare för Centerpartiet, sa vid lanseringen av kampanjen följande:

För oss handlar närodlad politik om att utveckling inte kan dikteras uppifrån; den växer fram om människor, eldsjälar och småföretag har rätt förutsättningar (Centerpartiet, 2014).

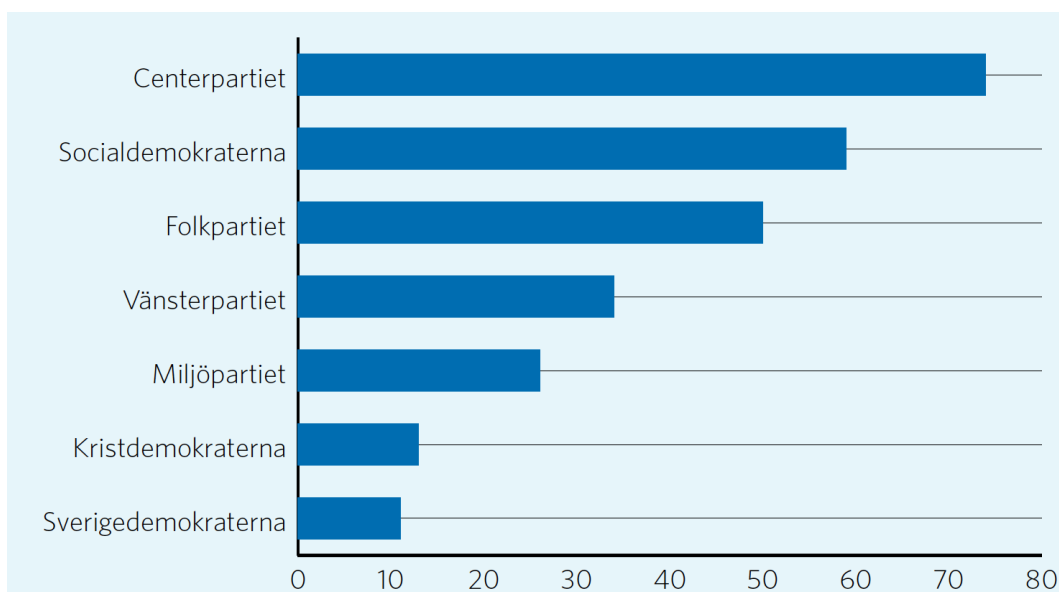
Yttrandet ligger i linje med den decentraliserade politik som Centern har bedrivit historiskt sett, det vill säga en politik som ser till att värna om individer, landsbygden och dess förutsättningar att växa (jmf Rosén Sundström & Sundström, 2010). På senare år har det däremot funnits anledningar att ifrågasätta huruvida partiledningen fortfarande stödjer en decentraliserad politik. I Aftonbladets ledare från den sjunde mars löd rubriken ”nu lämnar gräsrotterna Centerpartiet i protest”. Anledningen till de lokala representanternas missnöje

kunde enligt artikeln spåras tillbaka till rikspartiets ”nyliberala Stockholmsfixering” (Aftonbladet, 2014). Bland andra partiets gruppleddare i Arboga, Kerstin Rosenkvist, lämnade sitt uppdrag eftersom hon inte längre kunde identifiera sig med rikspartiets idéer (Sveriges Radio, 2013). Centern förlorade även två av sina mest framträdande politiker i Norberg. En av dem, Lennart Skansfors, avträdde med kommentaren att ”det har varit ett landsbygdsparti, nu är det ett stadsparti” (Fagersta-Posten, 2014). Faktum är att Centern har arbetat aktivt med att bredda sin politik. I valanalysen från 2011 rekommenderas det framtida partiet att frångå den lantliga prägeln till fördel för ett bredare geografiskt underlag. I ambitionen att företräda fler och nya grupper av väljare behöver partiet ”lämna den delvis självpåtagna konflikten att bara representera människor i särskilda delar av landet” (Centerpartiets valanalys, 2011:41). Genom partiets allt starkare förankring i den liberala ideologin samt förflyttningen av tyngdpunkten från landsbygden finns det alltså gräsrotter som anser att partiet har skapat ett politiskt klimat ur vilket de inte kan frodas.

Finns det då något behov för rikspartiet att förankra en förändrad inriktning hos gräsrotterna? Sören Holmberg skriver i *Västsvensk opinion* att det inte finns några kommunalpolitiska väljare, vilket borde innebära att de lokala förgreningarnas arbete inte påverkar väljarkåren. Enligt honom påverkas valresultaten istället av ”rikspolitiska partisympatier, rikspolitiska frågor och nationella valvindar” (1993:16). Anders Håkansson hävdar motsatsen i *Väljare i kommunalvalet*. Han skriver att man i dagens forskning förkastat den traditionella idén om att kommunalpolitik är detsamma som rikspolitik (1994:13), vilket tyder på att de lokala partiorganisationerna behövs. De fakta som stöder den senare slutsatsen är att det finns lokala partiavdelningar som uppvisar stora valframgångar på kommunal nivå jämfört med riksnivån. I valet 2010 fanns det 15 lokala partiorganisationer som fick minst 14,5 procentenheter mer i kommunfullmäktigevalet än i riksdagsvalet (310 val, 2011). Även Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) understryker betydelsen av lokala avdelningar. De skriver att 30 procent av de svenska väljarna röstade i valet 2010, vilket innebär att de röstade på olika partier i riksdags- och kommunalvalet. SKL skriver att den höga röstdelningen innebär att ”de politiska partiernas kommunala väljare bara delvis är samma personer som deras väljare i riksdagsvalet” (2011:25).

Enligt Sveriges Kommuner och Landstings rapport *310 val* är vissa partier bättre på att etablera sig på lokal nivå än andra. Generellt sett fick Socialdemokraterna och Centerpartiet 1,7 procent respektive 1,4 procent fler röster i kommunalvalet än i riksdagsvalet medan Moderaterna och Kristdemokraterna fick 3,9 procent respektive 1,2 procent färre röster. Resterande partier fick mindre än en procentenhet i skillnad mellan kommunalvalet och riksdagsvalet (2011:25). Jämförs antal kommuner där partierna har fått fler röster i kommunalvalet än i riksdagsvalet så ligger Centerpartiet i topp. I nästan tre av fyra kommuner har Centern nått ett bättre resultat i kommunalvalet jämfört med riksdagsvalet (310 val, 2011:13).

Figur 1. Andel kommuner där partierna har fler röster i kommunvalet än i riksdagsvalet år 2010 (%) (310 val, 2011:14).

Centerpartiet är alltså ”kommunpartiet framför andra” (310 val, 2011:13), och skillnaderna är i många fall stora. Den största röstdelningen för Centerpartiet finns i Mönsterås kommun, där det skiljer 30 procentenheter mellan resultatet till kommunfullmäktige och resultatet till riksdagen. Den lokala partiorganisationen i Mönsterås fick 40,4 procent i kommunfullmäktigevalet 2010. Följande centerpartistiska organisationer i ”röstdelningstoppen” har fått 37, 33 och 30 procent till kommunfullmäktige i valet 2010. Hur dessa partiförgreningar går tillväga för att etablera ett starkt stöd i väljarkåren kommer att vara i fokus för denna studie. Finns det stora grupper av väljare som kan tänka sig att rösta på Centern lokalt borde det finnas stora grupper av väljare som kan tänka sig att rösta på partiet även i ett riksdagsval. En undersökning av Centerns lokala partiorganisationer kan därför öka rikspartiets kunskap kring vilka frågor och tillvägagångssätt som initierar en centerpartistisk röst i de kommande valen. Likaså kan de lokala centerorganisationernas medvetenhet kring hur framgång byggs på lokal nivå öka.

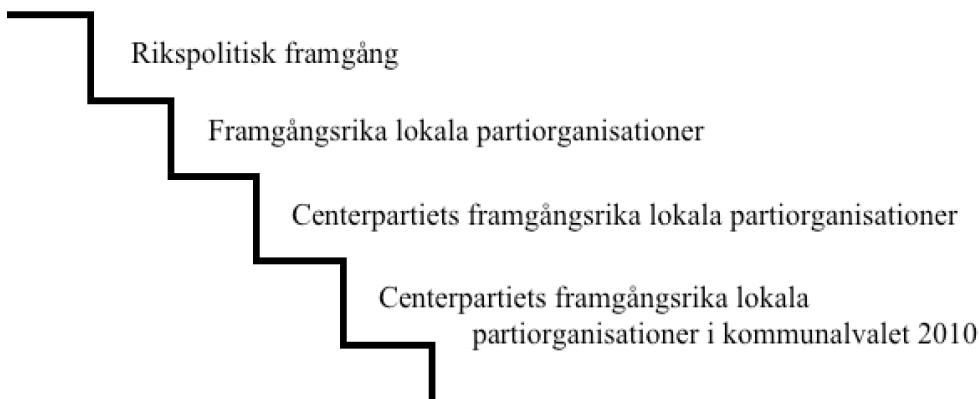
1.1 Övergripande frågeställning

Studiens syfte är att förklara varför ett flertal lokala partiavdelningar når ett bättre resultat i kommunalvalet än i riksdagsvalet i samma kommun. Målet är att identifiera de faktorer som leder till framgång i ett kommunalval. Eftersom Centerpartiet har visat sig framgångsrikt i mobiliseringen av väljare på lokal nivå kommer detta parti att utgöra det huvudsakliga studieobjektet. I Centerpartiet finns både partiavdelningar som nått stora framgångar kommunalt, och partiavdelningar som nått ett lägre resultat i kommunalvalet än i riksdagsvalet. En

jämförelse mellan dessa partiavdelningar kommer att göras i syfte att besvara följande forskningsfråga.

Hur åstadkom Centerpartiets lokala partiorganisationer en valframgång i 2010 års kommunalval?

Huvudfrågan är av beskrivande karaktär, men en förklarande ambition finns. En generell idé är att partiorganisationens lokala aktivitet spelar roll för dess möjligheter att nå framgång i kommunalvalet. Forskningen kommer att beröra röstdelning, även kallat röstsplitrning, ett begrepp som beskriver väljarnas benägenhet att rösta på olika partier i riksdags-, landstings- och kommunfullmäktigeval vid gemensam valdag (NE, 2014). Eftersom Sverige har gemensam valdag till samtliga inhemska instanser utgör landet ett optimalt fall för att studera just röstdelning (jmf Aidemark m.fl, 1982). Studien kommer att undersöka hur det såg ut för de lokala partiorganisationerna i *valrörelsen år 2010* och under den mandatperiod som föranledde valrörelsen, alltså *mandatperioden 2006-2010*.

Figur 2. Abstraktionstrappans applicering i denna uppsats.

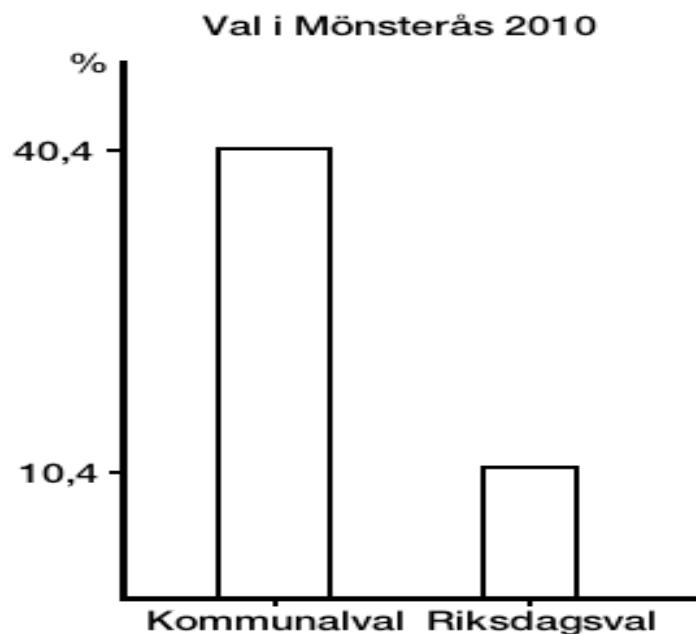
1.2 Perspektiv och avgränsningar

Det finns ett antal infallsvinklar i denna forskning som bör förklaras för att tydliggöra studiens upplägg. Koncepten lokalpolitisk framgång och röstdelning kommer att beskrivas, samt hur dessa relateras till varandra. En genomgång av studiens utgångspunkter gällande lokala partiavdelningar och dess omgivning inkluderats också. Till sist ska en kort diskussion kring ett aktör-struktur perspektiv föras.

Det finns två centrala koncept i denna studie, *lokalpolitisk framgång* och *röstdelning*. Lokalpolitisk framgång syftar på lokalpolitik, det vill säga den politik som bedrivs på lokal territoriell nivå i kommunerna, och framgång, det vill säga ”resultat, lycklig utgång; succé; seger” (SAOB, 2014). Lokalpolitisk framgång är alltså det fenomen där lokala partiorganisationer uppvisar ett bra resultat. Vad

som är ett bra resultat i kommunalvalet i termer av röstetal anges inte explicit. Generellt sett handlar det i denna studie om de lokala organisationer som haft ett valresultat på mer än 15 procent i kommunfullmäktigevalet år 2010. Endast den kommunala nivån kommer att undersökas, vilket innebär att region- eller landstingsvalen exkluderas. ”Lokala partiorganisationer” och ”lokala partiavdelningar” kommer att användas synonymt för att benämna partiernas avdelningar på lokal nivå.

Röstdelning syftar på det fenomen där väljare delar sina röster mellan olika nivåer, alltså väljer att rösta på olika partier i kommunfullmäktige- och riksdagsvalet. I denna studie omnämns röstdelning i huvudsak som den situation där en väljare har röstat på Centerpartiet till kommunfullmäktige samt ett annat parti till riksdagen. I ambitionen att isolera lokalpolitisk framgång från de nationella valvindarna kommer partiorganisationer som nått ett högre röstetal i kommunalvalet än i riksdagsvalet att undersökas. Det innebär att faktorer som ligger till grund för röstdelning kommer att studeras samtidigt.

Figur 3. I Mönsterås kommun skiljde det 30 procentenheter mellan valresultatet till kommunfullmäktige och valresultatet till riksdagen för Centerpartiet år 2010.

Begreppen positiv och negativ röstdelning kommer att användas. Positivt och negativt syftar på de matematiska termerna, det vill säga på att procentenheterna som skiljer kommunalvalsresultatet från riksdagsresultatet är ett positivt eller negativt tal. Hur denna uträkning fungerar beskrivs närmare i metodkapitlet. Det kan initialt framstå som att positiv röstdelning definierar en framgångsrik partiavdelning. Så är inte fallet. En partiorganisation kan vara framgångsrik i termer av höga röstetal i kommunalvalet, och samtidigt ha en negativ röstdelning. Säg att en lokal partiorganisation har 14 procent i kommunalvalet. Har samma parti, i samma kommun, fått 15 procent i riksdagsvalet, kommer röstdelningen ($14-15=-1$) att vara negativ. Negativ röstdelning innebär alltså inte per automatik att den lokala partiorganisationen har nått ett lågt röstetal i kommunalvalet, utan

endast att partiets resultat till riksdagen är högre än det till kommunen. Problematiken med negativ röstdelning ligger i svårigheten att uttala sig om sambandets riktning. Vi kan i princip aldrig veta om det är de nationella eller de kommunala valvindarna som ger upphov till det lokala stödet. Har vi istället en situation där ett lokalt parti har fått 35 procent i kommunalvalet, och 15 procent i riksdagsvalet, så kan man anta att skillnaden på 20 procentenheter beror på den lokala partiorganisationens prestation. Därför undersöks fall med positiv röstdelning som exempel på framgångsrika lokala partiorganisationer, men med vetskapen att negativ röstdelning inte utesluter att en lokal partiorganisation kan vara framgångsrik i termer av antal röster.

Fokus kommer att ligga på de lokala partiorganisationernas agerande och tillvägagångssätt för att driva igenom deras politik. Undersökningen fångar in de perspektiv som de individer som driver de lokala partiorganisationerna har på sitt parti, sin politik och sin omgivning. Högst begränsade resonemang kommer att föras kring hur väljare, media samt övriga aktörer ser på de lokala partierna. Centerpartiet som organisation karakteriseras av en decentralisering, där partiets lokala enheter har en omfattande autonomi när det gäller den politik som de vill driva (jmf Centerpartiets valanalys, 2011). Handlingsfriheten bör innebära att det är upp till varje enskild partiavdelning att utforma den politik som de tror leder till ett högt röstetal. Detta resonemang talar för att skillnaderna i det lokala valresultatet mellan olika kommuner beror på den lokala partiavdelningens förmåga att åstadkomma en valframgång. I studien kommer partierna och de personer som driver dessa att ses som rationella, och till viss del också nyttomaximerande i sitt agerande. Partiaktörerna försöker alltså i den mån det är möjligt att vinna val. Samtidigt måste den rådande miljön tas i beaktande. Som många forskare på området hävdar (jmf Lundquist 1993; Rothstein 1988) finns det strukturer som begränsar aktörernas handlande. För de lokala partiorganisationerna kan det i kommunen, beroende på faktorer som till exempel geografisk placering, utbildningsinstitutioner och näringsliv finnas begränsningar i hur väl partiavdelningens politik och agerande får utslag. Även faktorer som väljarkårens medelålder, socioekonomisk bakgrund, etnicitet och utbildning kan begränsa partiavdelningarnas möjligheter till att bli framgångsrika. De lokala partiorganisationerna uppfattas alltså som rationella men påverkade av strukturerna för kommunen. Strukturerna kan både verka som begränsande och möjliggörande för partiavdelningarna.

1.3 Forskningsöversikt

Riksdagsvalen är generellt sett väl utforskade. Den svenska forskningen står valforskningsprogrammet vid Göteborgs Universitet i huvudsak för. Där är två erkända valforskare aktiva: Peter Esaiasson och Sören Holmberg. Peter Esaiassons avhandling *Svenska valkampanjer 1866-1988* undersöker utvecklingen av svenska valkampanjer under dryga 100 år. Hans avhandling har verkat som inspiration för denna studie. Sören Holmberg gav förra året (2013) ut boken *Nya*

svenska väljare som beskriver beteenden i den svenska väljarkåren. Boken har bidragit med en förståelse för vilka Centerpartiets väljare är. För allmänna val, valdeltagande och väljarbeteenden finns det flera statliga utredningar gjorda, bland annat SOU 2007:084, *Värdet av valdeltagande*, SOU 2000:1 *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet* samt SOU 1991:130 *Demokratis trotjänare. Lokalt partiarbete förr och nu*. Den sistnämnda har gett perspektiv på vilka utmaningar som det lokala partiarbetet står inför med utgångspunkt i att den lokala demokratin allt mer stiger åt sidan i förmån för rikspolitiken.

Svenska valkampanjer är välstuderade inom ämnet politisk kommunikation. Lars Nord och Jesper Strömbäck har skrivit om den svenska valkampanjen i *Väljarna, Partierna och Medierna* (2009), där de analyserar de politiska partiernas kampanjer i valet 2006. Samma författare publicerade förra året (2013) *Kampen om opinionen*, som beskriver den svenska valkampanjens utveckling. De lyfter bland annat fram att valkampanjerna idag uppvisar drag av en professionalisering, ett begrepp som förklaras i teorikapitlet. Peter Esaiasson och Kent Asp har adderat till forskningsområdet genom sitt kapitel i Paolo Mancinis & David L. Swansons *Politics, Media, and Modern Democracy* (1996). I detta kapitel framhålls att en modernisering av den svenska valkampanjen skett under de senaste decennierna.

Undersökningar av lokala partiorganisationer är däremot betydligt svårare att finna, vilket kan bero på att intresset för rikspolitiken har dominerat fram till för några decennier sedan (jmf Håkansson, 1992). Anders Håkanssons avhandling från 1992, *Konsten att vinna ett val*, är ett undantag. I denna avhandling undersöker han socialdemokratiska valkampanjer på lokal nivå i valet 1988. Denna forskning beskrivs närmare i teoriavsnittet. Från 1982 finns Lars-Göran Aidemarks forskning om röstdelning, *Röstsplittring vid valet 1979: en studie av skillnaderna mellan partiernas resultat i riksdags- och kommunalfullmäktigevalen*, som har gett perspektiv på hur röstdelning kan förstås. I övrigt är forskningen kring röstdelning tunn. Min ambition är därför att komplettera och uppdatera det befintliga forskningsområdet med en studie av de lokala partiorganisationernas roll i röstdelningsprocessen.

1.4 Disposition

Undersökningen är disponerad på följande sätt. I teoriavsnittet, kapitel 2, finns en teoretisk översikt med perspektiv på hur partiets agerande och deras valrörelser kan förstås. Teorierna har strukturerats kring fem huvudteman: en känd profil, partipolitisk fragmentering, politiskt inflytande i Alliansen, identifiering av sakfrågor samt lokal mediebevaktning. Från teorin har fem teser hämtats, som valts utifrån deras potential att förklara lokalpolitisk framgång. I kapitel 3 presenteras metod och material. Studiens forskningsdesign bygger på en jämförande ansats, där en ”Most different systems design” har kombinerats med ett klusterurval för att förenkla identifieringen av förklaringsfaktorer samt ge en god generaliseringsgrund. Materialet består av djupintervjuer med lokala

partiföreträdare. I kapitel 4 redovisas resultatet av intervjuerna. I resultatdelen finns också en utvärdering av hur väl hypoteserna förklarar lokalpolitisk framgång. I kapitel 5, diskussionsdelen, kommer teori och resultat knytas ihop. Övriga faktorer som verkar kunna förklara lokalpolitisk framgång kommer att presenteras i denna del. Även en diskussion kring metodologiska överväganden och vidare forskning kommer att föras. Studien rundas av med en problematisering av den lokala självstyrelsen samt den senaste kommunindelingsreformen.

2 Teori

De teoretiska perspektiv som presenteras i detta kapitel kommer huvudsakligen att användas i syfte att öka förståelsen för lokala partiavdelningar. Den presenterade teorin kommer att användas för att förklara det empiriska resultatet, alltså intervjupersonernas utsagor. Teorierna gör även forskningen kumulativ, det vill säga kopplar denna studie till den befintliga partiforskningen. För att kunna identifiera de faktorer som förklarar framgångsrika lokala partiorganisationer används teorierna som stöd. Denna studie kan alltså beskrivas som teorikonsumerande i sitt upplägg, eftersom befintliga beskrivningar av partier nyttjas för att förstå lokalpolitisk framgång. Samtidigt finns en vilja att komplettera forskningen om lokala partiorganisationer med eventuella övriga upptäckter. Ur denna aspekt kan studiens ses som teoriutvecklande.

Ambitionen är att använda en bred teorigrund för att nå en god förklaringskraft. Därför kombineras klassiska verk av Lipset och Rokkan, Downs och Kirchheimer med nyare forskning av bland andra Asp, Gidlund, Rosén Sundström och Sundström samt Oscarsson och Holmberg. Denna forskning kompletteras ytterligare med vetenskapliga rapporter och artiklar. Teoribildning kring valkampanjer presenteras i ett försök att öka förståelsen kring hur partier agerar i valrörelser. Då valkampanjen ses som den kommunikativa länken mellan partierna och väljarna (jmf Strömberg & Nord, 2009; 2013) är den ett användbart instrument för partierna i deras försök att öka sina röstetal. Teorier kring väljarbeteenden kommer att beröras i koppling till Centerpartiet och dess väljarkår. Förståelsen för den genomsnittlige centerväljaren bidrar med perspektiv på hur resultaten kan tolkas. I övrigt hänvisar studien till den befintliga väljarforskningen och de förändringar i väljarbeteenden som andra studier påtalar. Det handlar om en sjunkande partiidentifikation, en minskad klassröstning, ökad väljarvolatilitet mellan partier, beslutsfattande endast dagar innan valet och en ökad oberoende mediabevakning (Strömberg & Nord, 2009; 2013; Oscarsson & Holmberg, 2013; Mancini & Swanson, 1996; Gilljam & Jordal, 2005).

2.1 Lokala partiorganisationer

För att förstå den kontext i vilken de lokala partiorganisationerna verkar bör något sägas om kommunerna, samt om de lokala avdelningarnas förankring. Den kommunala självstyrelsen regleras i regeringsformen, som anger att den svenska folkstyrelsen uppfylls bland annat genom det kommunala självstyret (RF 1:1). 7 § i regeringsformen anger att det ska finnas kommuner på lokal och regional nivå i riket (RF 1:7). Kommunerna omfattar en territoriell del av Sverige och fungerar

som enskilda administrativa enheter (Zanderin & Straaf, 2010:15ff). Det kommunala självstyret syftar till relationen mellan staten och den lokala nivån, där man på lokal nivå har vissa rättigheter att bestämma i frågor som är av gemensamt intresse för kommunens invånare. Tanken är att självstyrelsen ska föra medborgarna närmare sina lokala representanter, vilket gör det lättare att påverka beslutsfattande (ibid).

Kommunernas beslutande organ, kommunfullmäktige, bestämmer i de kommunala angelägenheterna. Kommunfullmäktige väljs vart fjärde år, vid samma tillfälle som val till riksdagen och till landstingen hålls (Zanderin & Straaf, 2010:32). Representanterna till kommunfullmäktige väljs utifrån partitillhörighet, vilket genererar behovet av ett lokalt partiväsende. Partierna på den lokala nivån ska föra medborgarnas önskemål till de instanser på lokal, regional- och nationell nivå som har befogenheter att agera i ett ärende (SOU 1999:130:12). Centerpartiet fanns under den studerade mandatperioden representerade i 285 kommuner i landet, vilket innebär att partiet har saknat representation i fem kommuner.

2.1.1 Perspektiv 1: En känd profil

Genom att dra paralleller till den roll partiledaren har på riksnivån tros förekomsten av en känd profil inom den lokala partiorganisationen vara ett framgångskoncept. Inom partiteorin hävdas det att partiledaren får en allt mer avgörande roll för partiets popularitet, samt dess möjligheter till att vinna val. Detta fenomen skriver Bernard Manin om i *Den representativa demokratins principer* (1997). Manin konstaterar att partipolitik för några decennier sedan centrerades runt partiernas program samt de åtgärder som partiet utlovade att genomföra om de kom till makten. Idag arbetar partierna och deras kandidater istället med att bygga sina valstrategier kring en positiv image, i vilken ledarnas personligheter spelar en stor roll. Majoriteten av politikerna kommer enligt honom till makten baserat på deras mediala talanger, oberoende av hur väl de representerar väljarkåren (1997:208). Den ökade betydelsen av kandidaternas personlighet går i linje med vad han kallar en *publikdemokrati*. Dennes framväxt beror på två faktorer: media och politiskt förtroende. Med ett ökat antal kanaler för politisk kommunikation har det blivit möjligt för partiets kandidater att kommunicera direkt med väljarkåren, oberoende av partiets nätverk. I media tenderar personligheter att belysas på ett levande och iögonfallande sätt, vilket gör att publikdemokratis politiker måste vara personer med mediekompetens (1997:236).

Publikdemokratin har utvecklats parallellt med att gränserna för statens ansvarsområden blivit mer omfattande. Manin hävdar att politiker idag inte kan formulera ett politiskt program som innefattar allt de kommer att göra under deras tid vid makten - detta program skulle bli allt för ohanterligt. Eftersom partiets representanter är införstådda med att den politiska verkligheten påverkas av en mängd aktörer och att ett antal oförutsedda beslut kommer att behöva fattas under mandatperioden, är de också ovilliga att binda sig till ett detaljerat handlingsprogram. Väljarna är också medvetna om politikernas behov av

diskretionär makt. Därför tenderar de att rösta på politiker som de känner förtroende för istället för att rösta på de politiska programmen.

Dag Anckar med flera är inne på samma spår när de skriver att väljare kan ha flera förväntningar på politisk representation. Social representativitet kan vara lika viktigt som partitillhörighet, vilket innebär att många väljare röstar utifrån egenskaper som representanternas ålder, kön, yrke och regional förankring. Förutom partipolitisk koppling och social representation har även kandidatens personlighet betydelse. Väljarna kan önska att bli representerad av en viss person, grundat på väljarens förtroende för representanten som individ. Ett personligt förtroende för representanten har visat sig kunna bryta både partigränser och sociala barriärer (Anckar m.fl., 2001:24).

Att väljare röstar utifrån personligt förtroende bekräftas av empirin. Flera exempel kan hämtas från Centerpartiet. Forskning kring dess popularitet i Mönsterås saknas, men siffrorna i personvalet ger belägg för att kommunstyrelsens ordförande Roland Åkesson har spelat en central roll för den lokala partiorganisationens framgång. I personvalet 2006 fick Åkesson 1204 röster, alltså 30,8 procent av personrösterna i kommunen. Detta ska sättas i relation till att den nästföljande centerpartisten fick 24 röster, samt att socialdemokraternas främste representant fick 421 röster. Hos övriga partierna fick ingen företrädare i personvalet mer än 60 röster (Valmyndigheten, 2006). I valet år 2010 fanns samma trend. Roland Åkesson fick 1046 röster. Nästföljande Centerpartist på listan fick 35 personröster, och den främste socialdemokraten fick 715 röster (Valmyndigheten, 2010). Att döma av statistiken har Roland Åkesson en stark ställning som politiker i kommunen. I en privatpersons blogg, Mönsteråsbloggen, återfinns följande citat gällande Centerpartiets framgång i kommunen:

Roland är omvitnat kompetent, verkar ödmjuk och är lätt att nå. Några skandaler har han aldrig figurerat i. När han en gång hade kört för fort, förlorat körkortet och fick åka buss till jobbet, ja då snarare ökade hans popularitet. Roland är som folk är mest; kör lite för fort ibland. Personlighetens och individens roll i politiken skall inte underskattas (Mönsteråsbloggen, 2008).

Ett liknande resonemang kring betydelsen av förtroende för kommunens ledande politiker förs i *310 val* (2011). De skriver:

Mycket talar för att det finns ett samband mellan partiets resultat och väljarnas förtroende för kommunens ledande politiker. Det innebär i så fall att man väljer parti efter ordförandekandidat snarare än efter partiprogram (2011:27).

Enligt *310 val* framstår partiets ledande politiker som extra betydelsefull om personen i fråga innehar positionen som kommunstyrelsens ordförande. Det visas i nedanstående tabell.

KSO	Parti	Kommun	Kommunalval (%)	Röstövertikt
Stig Henriksson	V	Fagersta	55,6	46,8
Roland Halvarsson	V	Degerfors	48,6	37,8
Bengt Germundsson	KD	Markaryd	44,7	34,7
Roland Åkesson	C	Mönsterås	40,4	30,0
Martin Carling	C	Dals-Ed	37,2	21,4
Sofia Jarl	C	Gagnef	32,7	20,4
Ola Persson	C	Sunne	35,5	18,7
Torkild Strandberg	FP	Landskrona	30	18,3
Magnus Oskarsson	KD	Ödeshög	30,5	18,1
Håkan Algotsson	C	Torsås	30,2	15,7
Johanna Söderberg	C	Eda	27,9	15,6
Daniel Bäckström	C	Säffle	27,5	15,3
Anette Riesbeck	C	Rättvik	26,2	15,0
Kjell Sjölund	C	Karlsborg	25,8	14,8
Sven-Inge Karlsson	C	Ydre	30,5	14,5

Figur 4. Kommunstyrelsens ordförande i kommuner med stor skillnad i röstandel mellan kommunalval och riksdagsval (310 val, 2011:27).

Det finns skillnader mellan de krav som ställs på en nationell partiledare och en lokal partiordförande. Förtroendet för en lokal representant framstår som viktigt, speciellt i mindre orter som Mönsterås. Förtroende verkar baseras på representanten som individ, alltså personlighet och lokal förankring. Att ha en lokalt känd profil framstår alltså som en viktig faktor för att kunna bygga en framgångsrik lokal partiorganisation.

2.1.2 Perspektiv 2: Partipolitisk fragmentering

Utgångspunkten i perspektivet kring partipolitisk fragmentering är att ett större antal konkurrenter om rösterna minskar den lokala partiorganisationens möjligheter till framgång i ett kommunalval. Mellan 1921 och 1988 fanns det fem partier i riksdagen. Förklaringen till att partisystemet varit stabilt över tid finns att hämta hos Seymour Martin Lipset och Stein Rokkan som 1967 presenterade sin nedfrysningstes i ”Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction”. Lipset och Rokkans idé var att partisystemen i väst hade blivit nedfrysade i början av 1920-talet, och att nya partier därför hade svårt att etablera

sig även då samhällsförändringar hade skett (jmf Lipset & Rokkan, 1967). Sedan 1988 har det funnits fler än fem partier i den svenska riksdagen. Därför talar man istället om en ”upptining”, som beskrivs som en produkt av det förändrade väljarbeteendet. Det senaste tillskottet kom i valet år 2010 då Sverigedemokraterna nådde riksdagsspärren med sina 5,7 procent (Valmyndigheten 1, 2010). Gissur Ó Erlingsson skriver att grunden till upptiningen av det svenska partisystemet beror på en kombination av att väljarnas värderingar och preferenser har ändras, samt att de etablerade partierna inte förmår att förnya sig i samma takt. Nya partier uppstår därmed för att täcka in de sakfrågor som inte finns representerade politiskt (2005:159ff).

I SOU 1999:130, *Demokratins trotjänare*, skriver Gullan Gidlund att det ökade antalet lokala partier indikerar att det lokala partiväsendet inte lyckats kanalisera nya åsiktsbildningar. Efter 1998 fanns det sammanlagt 158 lokala partier representerande i kommunfullmäktige runt om i Sverige (1999:12). I valet 2010 var motsvarande tal 174 lokala partier (310 val, 2011). Gidlund skriver att befintliga studier visar att nästan alla nya partier är lokala missnöjespartier. Representanter för nybildade partier har vittnat om att de etablerade partierna misslyckas med att fånga upp lokala frågor som engagerar kommunens invånare samt att de i huvudsak erbjuder en nationell politik utan lokal förankring. De befintliga partierna uppfattas dessutom som otillgängliga och inskränkta gängbildningar som istället för att välkomna nya medlemmar ser medborgare som besvärliga och hotfulla (SOU 1999:130:12f).

I Dennis Westlind undersökning av det svenska riksdagsvalet 1991 konstaterar han att framgången för Ny Demokrati och Kristdemokraterna medförde direkta förluster för de fem traditionella partierna (S, C, FP, M och V). Han hävdar att politisk instabilitet kommer att bli resultatet om de befintliga partierna inte lyckas hantera det politiska missnöjet bättre. Tillväxten av nya partier kommer också att fortsätta (1994:67). Ett större antal etablerade partier medför alltså att den politiska arenan fragmenteras, samt att konkurrensen om väljarna ökar. Mindre partier, som Centerpartiet, borde därför missgynnas av en partipolitisk fragmentering, när ett större antal partier tar plats i kommunfullmäktige. Den lokala partiavdelningen får svårare att marknadsföra sin politik i en hårdare konkurrens.

2.1.3 Perspektiv 3: Politiskt inflytande via Alliansen

I Sverige ligger parlamentarism till grund för det politiska systemet, med partier som kanal för det politiska engagemanget. Parlamentarism kan beskrivas som styrelse genom en regering som stöds av en partimajoritet i parlamentet. Enligt Nationalencyklopedin är en parlamentarisk regering med stöd i en väl sammanhållen majoritet också en stark regering. Minoritetsalternativ accepteras endast när en regering med bredare stöd inte kan bildas (NE 2, 2014). Samma principer finns på lokal nivå: de lokala partierna bestämmer utifrån antal röster vilken politisk majoritet som ska styra kommunen. De regeringar som finns på lokal nivå, alltså kommunstyrelserna, liknar ofta dem som finns på nationell nivå

även om blocköverskridande lösningar förekommer (310 val, 2011:3). För Centerpartiet har majoritetssamarbetet i Alliansen inneburit en möjlighet för partiet att på nationell nivå vara med och styra Sverige. Samarbetet ”Allians för Sverige” etablerades år 2004 av de dåvarande partiledarna för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Målet var att i valet 2006 utgöra ett konkurrenskraftigt alternativ gentemot Socialdemokraterna. I valet 2006 vann Alliansen politisk majoritet i riksdagen och i valet 2010 fick de nytt förtroende av de svenska väljarna. Alliansen har primärt satsat på det som man har kallat ”arbetslinjen”, alltså en politik som enligt dem själva gynnat arbetstagare samt minskat antalet bidragstagande personer (Alliansen, 2014). Allianssamarbetet har också antagits i flera kommuner på lokal nivå.

Anthony Down har i ”An Economic Theory of Political Action in a Democracy” (1957) skrivit om hur utfallet av politik kan bli i ett flerpartisystem. Downs skriver att flerpartisystem är vanliga i samhällen där det finns en pluralistisk uppsättning av väljare och ideologier. Enligt Downs har partierna en större roll i ett flerpartisystem – till skillnad från i ett tvåpartisystem blir det en faktisk skillnad i politik beroende på vilket parti som väljarna röstar på. Samtidigt har regeringar i flerpartisystem ett mindre sammanhållet och koordinerat program. Paradoxen beror på att man i ett flerpartisystem måste bilda just majoritetsregeringar, ofta bestående av flera partier. I samarbetet kommer koalitionens politik att bestå av bitar från alla majoritetspartiernas program. Resultatet blir att majoritetskoalitionens politik omfattar en bred skala av ideologiska utgångspunkter, vilket gör att politiken blir delad (1957:143ff). Det finns inga direkta indikationer på att Alliansens politik skulle sakna koordination. Istället verkar det motsatta fallet gälla: mätningar från valrörelsen visar att väljarna tenderar att rösta främst på Alliansen, och sedan på det enskilda Allianspartiet (Centerpartiets valanalys, 2011:33) Downs resonemang aktualiserar frågan om hur mycket de mindre partierna i Alliansen kan påverka riktningen på politiken i förhållande till Moderaterna (jmf SvD, 2013). I en enkätintervju från centerstämman i september 2013 svarade nästan var tredje centerpolitiker att Allianssamarbetet missgynnat partiet på riksnivån. Men en majoritet av de tillfrågade personerna tyckte att fördelarna övervägde nackdelarna, eftersom Centern har fått igenom mycket av sin politik via Allianssamarbetet i regeringen (Aftonbladet, 2013).

Utgångspunkten i undersökningen är att Allianssamarbetet gynnar Centerpartiet på lokal nivå, vilket också majoriteten av företrädarna verkar anse enligt Aftonbladet. Tanken är att Alliansen framstår som ett tydligt alternativ som väljarna känner igen från rikspolitiken, i vilket Centern får en möjlighet till politiskt inflytande. Väljarna är medvetna om det faktum att partiet kan driva igenom sin politik via Alliansen, som i flera kommuner utgör grunden för majoritetssamarbetet. Därför blir deras röst betydelsefull. Just igenkänningsfaktorn, alltså att Alliansens marknadsför sig som ett samlat alternativ på både riks- och lokalnivå, förefaller utgöra ett positivt inslag för Centerns lokala organisationer i deras ambition att öka antalet mandat.

2.1.4 Perspektiv 4: Identifiering av sakfrågor

En del av partiteorin behandlar partiernas sakfrågor, och hur partierna använder sig av dessa för att bli framgångsrika. Genom att identifiera träffande sakfrågor kan partierna belysa sina politiska budskap och mål. Den tidigare omnämnde Anthony Downs hävdar att politiska partier formar sin politik utifrån att vinna röster. Det gör de politiska företrädarna i syfte att öka sin privata vinning – alltså i syfte att få den inkomst, makt och prestige som följer av ett vunnet val och en regeringsposition. För att få denna position måste partierna agera som röstmaximerande (1957:137). Ett röstmaximerande parti utgår från hur de tror att väljarna kommer att rösta, samt hur deras egna politiska budskap förhåller sig till motståndarpartiernas erbjudanden. Utifrån dessa två faktorer gör partiet upp sin politiska agenda innehållandes specifika sakfrågor. Downs skriver att ideologi har en betydande funktion för väljaren, eftersom de i ett samhälle med imperfekt information har svårt att bedöma vilket parti som de bör rösta på för att maximera nyttan av sitt val. Ideologier erbjuder normativa ståndpunkter, samt en förståelse kring hur partierna vill att samhället ska se ut. Informationen som väljarna får från ideologierna hjälper dem att fatta sitt beslut. Downs skriver också att partierna inte kan ändra ideologierna hur som helst, utan att det måste finnas en koppling mellan ett partis ideologi och dess sakfrågor. Annars finns risken att väljarna finner ideologiröstningen för ett parti irrationell (1957:142).

Rosén Sundström och Sundström hävdar att Centerpartiet historiskt sett har använt sig av en catch-all strategi där man utöver sina kärnväljare har försökt att locka väljare både från den politiska vänster- och högersidan. Catch-all strategin, ursprungligen presenterad av Otto Kirchheimer, går ut på att partier tonar ner tidigare ideologi till förmån för de sakfrågor som tilltalar en större grupp av väljare (jmf Kirchheimer, 1966). Först under Maud Olofsson tid som partiledare gjorde partiet ett klart uppbrott från den ideologiska mittenplaceringen. Med ambitionen att driva en mer stadsanpassad politik förflyttade sig partiet mot höger med en uttalad liberal ideologi som grund (Rosén Sundström & Sundström, 2010:195f). I valanalysen från 2011 framkommer det att partiet på riksnivån inte alltid har varit framgångsrika med att ta fram en sakfrågeagenda. Man skriver att partiets profilfrågor hamnade utanför den aktuella debatten inför valet 2010, samt var allt för ”fragmenterade och utan ett idémässigt sammanhang” (Centerpartiets valanalys, 2011). Att profilera sina sakfrågor förefaller bli allt viktigare i takt med att antalet partier ökar. Centerpartiet har historiskt sett haft en stark förankring bland jordbrukare. Under partiets första decennier (under namnet Bondepartiet) var målet att bevaka landsbygden och jordbrukets intresse gentemot städernas. Deras ideologi har historiskt sett utgått från liberala och konservativa ideal, med en hög grad av decentralisering och med en ekologisk profil. Under 2000-talet har man främst hävdad att partiet är liberalt (NE 1, 2014). I idéprogrammet från 2013, ”En hållbar framtid”, skriver partiet att ”Centerpartiets liberalism är social, decentralistisk och grön” (Centerpartiet, 2013:3). Sakfrågorna sammanfattas kring sju huvudområden: miljö och grön tillväxt, en entreprenörsdriven ekonomi, civilsamhälle och kulturliv, staten och samhället, välfärd, migration och integration samt en fri och fredlig värld (ibid.).

Det finns ett antal frågor som Centern har drivit hårt. Enligt Rosén Sundström och Sundström har partiet allt mer blivit ett näringslivsparti (2010:196), vilket har förstärkts med den tidigare partiledaren Maud Olofssons och den nuvarande partiledaren Annie Lööfs positioner som näringsministrar. Som näringslivsparti har man använt småföretagande och entreprenörskap som viktiga frågor, där man har kunnat koppla den traditionella profilen som landsbygdsparti till en politik som även fungerar i urbaniserade områden. I Statistiska Centralbyråns undersökning av vilka profilfrågor som väljarna förknippar partierna med i valet 2006 hamnade ekonomin och jordbruk/decentralisering i topp för Centern (SCB, 2008:226). Enligt Centerns egna väljare var sysselsättning, välfärd/sjukvård och utbildning de tre viktigaste frågorna för partiet i valet 2006, tätt följda av äldreomsorg, ekonomi, familjepolitik och miljö. Först på en delad sjundeplats återfanns jordbruks- och decentraliseringsfrågor (ibid, 2008:229), vilket tycks ligga i linje med att partiet önskar förflytta sig från att representera endast landsbygden till att bli ett parti för hela Sverige (jmf valanalysen, 2011).

I *Nya svenska väljare* presenteras statistik på vem den genomsnittlige centerpartistiske väljaren var i valet 2010. Enligt Oscarsson och Holmberg bor den typiske centerpartisten på landsbygden eller på glesbygden, vilket går ihop med den lantliga profil som partiet har haft traditionellt sett samt dess rötter inom bonderörelsen. Kommunen är oftast lite mindre till storleken. Den genomsnittlige centerpartisten arbetar inom jordbruksindustrin, ofta som egen jordbrukare. Centerpartiet har också en stor andel kvinnor och äldre som sympatiserar med dem. Den typiske centerpartisten är också något mer utbildad än för genomsnittet i landet. De är också i högre utsträckning sysselsatta, det vill säga har någon typ av förvärvsarbete (2013:120-125). De kommuner som Centerpartiet fick över 11,3 procent i till riksdagsvalet finns spridda över hela landet. Starkast stöd har de generellt sett i de södra delarna av Sverige i Kronoberg, Jönköping, Östergötland, och Kalmar län. Även i Jämtland uppvisar partiet starkt stöd, och detsamma gäller för de östra delarna av Norrbotten (Oscarsson & Holmberg, 2013:36).

De lokala partiavdelningarna bör alltså driva aktuella sakfrågor inom området för den politik som bedrivs på riksnivån. Kirchheimer konstaterade att partier driver en catch-all strategi i ambitionen att attrahera nya väljargrupper. Alternativet är att den omvända strategin används – att inte gå för brett utan att istället välja få och tydliga profilfrågor. Som Down konstaterar kan ett parti få svårt behålla sin trovärdighet om de förflyttar sin ideologiska position på ett ogenomtänkt sätt. Att det finns en koordination mellan ett partis ideologi och dess handlingar framstår som en viktig faktor, något som Centerpartiets valanalys bekräftar. Perspektivet utgår ifrån att koordinationen även bör finnas i vertikalt led genom partiet, alltså att de lokala sakfrågor som drivs måste ligga inom området för den nationellt förda politiken. Att satsa på en tydlig centerpolitik bestående av frågor inom områdena för klimat och miljövänliga alternativ, näringsliv och entreprenörskap samt jordbruk och decentralisering förefaller vara en väg till framgång.

2.1.5 Perspektiv 5: Lokal mediebevakning

I demokratier har fria och självständiga medier som uppgift att garantera en mångfald i nyhetsförmedlingen för att ge befolkningen tillgång till forum för information och opinionsbildning, oavsett vart man bor eller vilken position man har i samhället. En viktig del i denna process är att det finns tillgång till lokalt bevakande medier, vilket det enligt Bengt Johansson har funnits så länge det har funnits modern dagspress (Nordisk kommunforskning, 2011:45f). Den lokala mediebevakningen är viktig sett ur flera aspekter. Analyser av denna har visat att den lokala mediebevakningen fortsatt är en betydande källa till såväl information som till opinionsbildning på den lokala nivån. Enligt Kommittédirektivet 2004:137, ”Översyn av frågor inom dagspress- och presstödsområdet”, använder en stor del av befolkningen fortfarande lokal dagspress för att införskaffa grundläggande information om samhället, medan andra medier främst fungerar som ett komplement. Det finns inga tendenser visar att betydelsen av de lokala medierna skulle minska. År 2004 fanns det lika många som prenumererade på en dagstidning som under föregående tio år (Kommittédirektiv 2004:137:448). Undersökningar visar också att invånare i mindre samhällen är mer intresserade att tillgodose sig information om lokalsamhället än personer som bor i större städer (ibid.).

De lokala mediernas utveckling är problematisk. I april 2014 fattade TV4 beslutet att dra ner på den lokala bevakningen i flera norrländska städer. Även TT och SVT har helt eller delvis valt att lämna Norrland för att fokusera på större städer söderut. Tomas Tiberg kommenterade utvecklingen på följande sätt: ”det är ett medialt mörker som sänker sig över två tredjedelar av Sveriges yta. Det har betydelse för det offentliga samtalet” (Sveriges Radio, 2014). I Kommittédirektivet 2004:137 uttrycks också en viss oro för centraliseringen av lokalbevakningen i storstadsområdena. De skriver att:

En särskild problematik utgörs av den så kallade medieskuggan i storstädernas kranskommuner och förortsområden. Mediemarknaden domineras av riksmedier, som i princip upphört med sina förortsbilagor, samt gratisutdelade regionala tidningar som bara i begränsad utsträckning uppmärksammar lokala händelser (2004: 448).

Vilken roll spelar då journalistkåren för mediebevakningen av partierna? I Steven Lukes definition av makt brukar makten över dagordningen kopplas till media (jmf Steven Lukes, 2004), där personerna som driver bevakning och granskning har möjlighet att bestämma vilka frågor som ska komma upp på den politiska agendan. Kent Asp med flera konstaterar i *Svenska journalister 1989-2011* att journalistkåren inte alltid avspeglar de invånare som finns i samhället som helhet, vilket kan leda till en snedvriden nyhetsbevakning (2012:104). Journalistkårens politiska värderingar och personliga åsikter riskerar att påverka deras yrkesutövning. På en höger-vänster skala identifierar sig 48 procent av journalisterna åt vänster, medan 37 procent placerar in sig i mitten. Endast 15 procent av journalisterna uppgav i undersökningen att de sympatiserar med

högerpartierna (ibid:91ff). Journalistkåren står alltså längre till vänster än vad väljarna gör i allmänhet. De partier som journalistkåren i störst utsträckning sympatiserar med är Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilket har fått övriga partier att lyfta debatten kring huruvida dessa partier särbehandlas på ett positivt sätt i den mediala bevakningen.

Det tyder alltså på att den journalistiska bevakningen inte alltid skulle gynna Centerpartiet och dess lokala partiorganisationer. Men tittar man på statistiken över journalistkåren så finns det ungefär lika många centerpartister där som det finns bland allmänheten (Asp et al, 2012:101), vilket borde innebära att partiet inte blir positivt särbehandlat, men inte heller negativt. Asps undersökning visar också att det finns en tydlig skiljelinje mellan olika grupper av journalister. De som arbetar inom dagspressen, som framstår vara det mest använda mediet på lokal nivå, sympatiserar i lägre grad med Miljöpartiet än de journalister som arbetar i radio och tv. Detsamma gäller för landsortspressen (ibid:104). De partiorganisationer som är lokaliserade i kommuner där det generellt sett finns en god och opartisk lokal bevakning borde ha enklare att nå höga röstetal.

2.2 Valkampanjer

Valkampanjer och valrörelser kommer att användas synonymt för att beteckna ”den verksamhet inför ett politiskt val som huvudsakligen är inriktad på att vinna röster” (NE 3, 2014). Valrörelsen syftar alltså till den period innan valet då partiernas arbete för att etablera ett starkt väljarstöd intensifieras, huvudsakligen genom en ökad marknadsföring av partiet och dess politiska budskap. Huruvida ett val avgörs under mandatperioden eller under valrörelsen finns det delade åsikter om. En gammal centerprofil, Gustaf Jonnergård, ska ha sagt att val inte avgörs under valrörelsen, utan tidigare under mandatperioden. Andra hävdar att valrörelsen bli allt viktigare i och med dagens förändrade väljarbeteenden. Väljarnas minskande partiidentifikation och deras ökade rörlighet mellan partierna gör att påverkan från valrörelsen bli allt större (jmf Mancini & Swanson 1996; Strömberg & Nord 2009, 2013; Oscarsson & Holmberg 2013). I detta avsnitt kommer både rikspolitiska och lokalpolitiska valrörelser att beskrivas för att ge en förståelse av hur valkampanjen kan se ut på olika nivåer samt hur den kan utformas för att öka partiernas röstetal.

2.2.1 Valkampanjer på riksnivå

Det finns olika teorier kring i vilken riktning den svenska valkampanjen på nationell nivå har utvecklats. Paolo Mancini och David L. Swanson hävdar att valkampanjer i flera länder, bland annat Sverige, har gått mot en amerikanisering (1996:5f). Esaiasson och Asp finner istället att den svenska valkampanjens utveckling karakteriseras av en modernisering, där en individualisering, en professionalisering samt en medialisering har skett (1996:81ff). Lars Nord

sammanfattar i sin tur utvecklingen som en professionalisering. Han beskriver förändringen på följande sätt:

En gradvis utveckling [...] från ett mer idealistiskt stadium av ideologisk kamp om tämligen väl definierade väljargrupper i industrisamhället till en mer sofistikerad strid om de många rörliga mittenväljarnas röster i ett postindustriellt samhälle, bland annat präglad av avklingande kollektiva lojaliteter och en maktförskjutning från politik till medier (Strömbeck & Nord, 2013:37).

För att nå mittenväljarna krävs vassa metoder. Valkampanjerna bedrivs i dagens läge av specialister som tar hjälp av olika tekniker och metoder för att nå ut med partiets budskap till väljare. Specialisterna brukar främst vara externa medie- och PR konsulter som används för att planera den strategiska marknadsföringen. De tekniker som används innefattar opinionsmätningar, fokusgrupper, politisk tv-reklam, sociala medier och telemarketing samt direktreklam. Lars Nord nämner också företeelser som att partierna har externa kampanjhögkvarter, samt att man regelbundet arbetar med att kartlägga både partiets egna och motståndarnas styrkor och svagheter (2013:43-47). Studien som Nord presenterar visar att rikspartierna i olika grad uppvisar drag av en professionalisering. Socialdemokraterna och Moderaterna återfanns i toppen. Båda partierna klassas enligt Nord som i hög grad professionaliserade. Centerpartiet återfinns tillsammans med Folkpartiet i en grupp med medelhög grad av professionalisering. Nord skriver:

Centern, som har den klart största kampanjbudgeten av dessa partier, är mer professionaliserat än Folkpartiet. Centerns kampanjstruktur är tämligen professionell men partiet använder flera av de studerade kommunikationskanalerna mindre regelbundet och ambitiöst än Socialdemokraterna och Moderaterna (Strömbeck & Nord, 2013:49).

Var står partierna inför 2014 års val? Enligt Nord är de svenska valkampanjerna inte någon plats för glada amatörer, med samtidigt finns det en tydlig gräns för hur långt svenska partier är beredda att gå för att vinna väjarnas förtroende. Än har vi inte hamnat i den situation där partierna har avskilda högkvarter eller låter fokusgrupper avgöra inriktningen på det politiska budskapet (2013:49f). Ett uppdrag för denna studie blir att klargöra hur långt de lokala partiorganisationerna har kommit i professionaliseringsprocessen samt om graden av professionalisering har haft någon effekt på de lokala partiavdelningarnas valresultat.

2.2.2 Konsten att vinna ett lokalval

Forskningen om kommunala framgångshistorier är få, men Anders Håkanssons avhandling *Konsten att vinna ett val* utgör ett bidrag. Avhandlingen undersöker lokala socialdemokratiska partiorganisationer och deras resultat i kommunalvalet

1988. Håkansson poängterar att resultatet huvudsakligen är anpassat för det Socialdemokraterna, men att råden som han ger med fördel även kan appliceras på andra partier (1992:231). Håkanssons råd beskrivs nedan.

1. *Studera valresultaten.* Enligt Håkansson ”finns skillnad i insikt och förståelse [...] mellan de socialdemokratiska partier som gick fram och de som gick tillbaka”. I hans undersökning fanns endast ett fåtal partiorganisationer som studerat valresultatet i föregående val. Enligt Håkansson har flera partier en vag uppfattning kring utgången i valresultatet. För att bli en framgångsrika partiorganisation måste en hög medvetenhet finnas, vilket nås genom att studera valresultaten.

2. *Lägg upp en strategi: planera för valseger.* Enligt Håkanssons forskning är de partiorganisationer som planerat för en valseger i högre grad också framgångsrika i kommunalvalet. Det är som parti viktigt att planera inriktningen på valarbetet samt att veta vilken bild av partiet som man vill förmedla.

3. *Skaffa dig utrymme att vinna valet.* Håkansson menar att en partiorganisation som har ambitionen att bli framgångsrik också måste ha ett utrymme att skapa en valseger. Framgångsrika partier skapar sig utrymme att berömma sig själva samt kritisera motståndarna, samtidigt som man minimerar de andra partiernas möjligheter att göra detsamma.

4. *Samarbeta i regering, satsa på konflikt i opposition.* Det parlamentariska läget kan ses ur perspektivet samarbete-konflikt, där en partiorganisation med fördel bör föra en samarbetsinriktad politik i regeringsställning, medan oppositionspartierna bör driva en konfliktorienterad politik för att nå framgång.

5. *Någon måste ha kontroll över partiet.* En svagare partiorganisation, till exempel på grund av interna konflikter, tenderar att leverera svagare valresultat. Enligt Håkansson krävs det att ledaren, eller ledningen, besitter sådan pondus och kompetens att partimedlemmarnas tillit är garanterad. Ett enigt parti är en av de faktorer som verkar ligga till grund för framgång.

6. *Driv lokala valfrågor.* Att driva lokala valfrågor är ett av de vanligaste råden till lokala partier. Att driva lokala valfrågor ses som ett utslag av både partiets program och valkampanj. Det som förefaller klart är att de lokala valfrågor som presenteras i kommunen måste ligga i linje med den förankring som partiet har i olika samhällsgrupper.

7. *Profilera dina kandidater.* Håkanssons forskning visar att det är positivt för en partiorganisation att ha en nyvald kommunstyrelseordförande. Det gäller att nå samma effekt som för de lokala valfrågorna: att ge partiorganisationens kandidater en unik och framträdande profil.

8. *Få valrörelsen att handla om ditt tema.* Detta råd berör främst partiets valkampanj, och kan kopplas till rådet att driva lokala valfrågor. Ett parti kan nå framgång genom att få den kommunala valrörelsen att handla om partiets eget tema. Inom ramen för detta tema bör partiet också driva de lokala valfrågorna. Konceptet förefaller bli än mer framgångsrikt om partiet lyckas intressera lokal media för sitt tema.

9. *Framställ dig som en vinnare.* Håkanssons forskning visar att de partier som förmedlade en bild av sig själv som vinnare, och fick media att göra detsamma, i större utsträckning nådde ett högt valresultat. Ett sätt att framställa

sig själv som vinnare kan vara att göra utspel i media där partiets centrala ledare uttalar sig om ambitionen att vinna valet (1992:233-243).

Initialt kan det framstå som att Håkansson redan har besvarat min forskningsfråga. Två punkter skiljer denna studie från Håkanssons forskning. Den första skillnaden utgörs av tidsaspekten. Håkansson undersökning baseras på kommunalvalet år 1988. 22 år senare kommer denna undersökning in i bilden. Under denna tid hävdar forskningsvärlden att mycket har hänt både med partipolitiken samt partiernas valkampanjer (jmf Holmberg & Oscarsson, 2013; Erlingsson m.fl. 2005; Strömbäck & Nord, 2013; Esaiasson & Asp, 1996). Håkansson råd kommer delvis att testas med utgångspunkten att undersöka vad som har hänt med lokala partiavdelningarna sedan 1988. Den andra skillnaden utgörs av analysenheterna. Både valet av parti och kommuner avviker. Ur denna aspekt kan man se mitt forskningsbidrag som kumulativt, där utgångspunkten blir att bredda förståelsen för lokala partiorganisationer genom att undersöka ytterligare ett parti.

2.3 Teser

Med grund i de teorier som beskrivits i föregående avsnitt har fem teser kring lokalpolitisk framgång utformats. Teserna är utvalda med grund i deras potential att förklara lokalpolitisk framgång för de centerpartistiska partiorganisationer som undersöks i studien. Utgångspunkten är att teserna leder till lokalpolitisk framgång. Huruvida så är fallet, och i vilken utsträckning, är upp till resultat- och diskussionsdelen att fastställa. Nedanstående teser kommer att prövas i denna studie:

Att en "känd profil" finns på en central post i den lokala partiorganisationen. Personliga egenskaper i kombination med en bred samhällsförankring hos den enskilde politikern kan påverka det kommunala valresultatet positivt. I bedömningen av huruvida det finns en känd profil i partiorganisationen kommer intervjupersonernas utsagor att användas. Den politiker som respektive intervjuperson har angett som profil kommer att stämmas av mot personrösterna för kommunen i valet 2010. Har personen i fråga haft flest, nästflest eller tredje flest personröster i kommunen har denna person ansetts vara en profil för den lokala partiavdelningen.

Att antalet politiska partier i kommunen påverkar huruvida en lokal partiavdelning når framgång i ett kommunalval eller inte. I kommuner där den lokala politiska arenan är fragmenterad och delad mellan ett större antal partier är det svårare för en lokal partiorganisation att bli framgångsrik. Det omvända sambandet gäller. Antalet partier i kommunfullmäktige under mandatperioden kommer att användas som indikator på hur fragmenterad den politiska arenan är i kommunen.

Att politiskt inflytande via Alliansen ökar partiavdelningens möjlighet till framgång i ett kommunalval. Detta gäller i samarbete med övriga allianspartier, eftersom Alliansens identitet och agenda från riksplanet kan förknippas med partierna på lokal nivå. Huruvida det har funnits en liberal majoritet eller inte under mandatperioden kommer att användas för att bedöma det politiska inflytandet via Alliansen.

Att en god förmåga att identifiera viktiga sakfrågor samt att koordinera dessa med rikspartiets politik ökar den lokala partiorganisationens chanser till framgång i ett kommunalval. Sakfrågorna bör ligga inom det nationella partiets politikområde för att väljarna ska identifiera den lokalt förda politiken med det nationella budskapet. Förekomsten av specifika sakfrågor och deras placering inom Centerns nationella politik kommer att användas för att bedöma denna tes.

Att den lokala partiavdelningens positiva eller neutrala redaktionella förekomst i lokal media ökar chansen att nå framgång i kommunalvalet. Det innebär att existensen av lokala medier med en oberoende eller positiv spegling av de lokala partiorganisationerna blir avgörande för deras möjligheter att bli framgångsrika. Huruvida det finns redaktionell lokalbevakning, samt om denna porträtterar lokalavdelningen positiv, neutral eller negativ kommer att användas som indikatorer för att avgöra den lokala partiorganisationens utrymme i media.

3 Forskningsupplägg

För att identifiera hur lokalpolitisk framgång åstadkoms i 2010 års kommunalval kommer Centerpartiets lokala partiorganisationer att undersökas. Lokala partiorganisationer med både positiv röstdelning såväl som negativ röstdelning kommer att studeras i syfte att identifiera de skillnader som finns mellan partiavdelningarna. För att kartlägga de faktorer som leder till lokalpolitisk framgång används en jämförande metod, där en ”Most different systems design” kombineras med ett klusterurval. Källmaterialet kommer i huvudsak att bestå av informantintervjuer. Metod och material beskrivs närmare i följande kapitel.

3.1 Design

För att identifiera likheter och skillnader mellan olika lokala partiorganisationer krävs en forskningsdesign som bygger på en jämförelse. Olika typer av kvalitativa djupstudier, baserade på endast ett undersökningsobjekt, blir därför svåra att applicera på forskningsfrågan. Diskursanalyser, idéanalyser eller kvalitativa innehållsanalyser fångar inte heller studiens förhållandevis empiriska frågeställning på ett önskvärt sätt. Alternativet är att använda kvantitativa metoder. Samtliga partiorganisationer hade kunnat undersökas statistiskt med fördelen att studiens generaliserbarhet hade maximerats. Risken med detta tillvägagångssätt är att man går miste om nyanser i materialet som i slutändan kan visa sig vara avgörande för en lokal partiavdelnings framgång. Min uppfattning är att det relativt utforskade området kring lokala partiorganisationer behöver undersökas kvalitativt innan kvantitativa metoder appliceras.

En komparativ design har därför valts. Denna metod underlättar en jämförelse i syfte att finna likheter och skillnader mellan olika fall (Landman, 2008:4). Tomas Denk, författare till *Komparativa Analysmetoder*, skriver att likheter och skillnader handlar om ”förekomst eller avsaknad av egenskaper hos ett fall” (2012:11). Med en komparativ metod finns möjligheter att beskriva undersökningsenheterna på djupet samtidigt som en generalisering till andra fall kan ske (Landman, 2008:4). I denna studie kommer *the hypothesis-testing function* att användas. Att testa hypoteser (jmf teoriprovande i Esaiasson m.fl, 2007) skriver Todd Landman ”allows the elimination of rival explanation about particular events, actors, structures etc. in an effort to help building more general theories” (2008:4). Teserna som undersöks beskrivs i teoriavsnittet. Ambitionen är att verifiera, alternativt falsifiera, dessa teser i en jämförelse samt att leta efter övriga förklaringar till lokalpolitisk framgång. Tanken är alltså att denna studie ska vara både teoriprovande och teoriutvecklande (jmf Esaiasson et al, 2007).

Enligt Landman är undersökningsobjekten i jämförande studier väsentligt färre än i så kallade large-N undersökningar. Fallen är även handplockade av forskaren. Antalet undersökningsenheter måste vara två eller fler i en komparativ metod, men det finns ingen gräns för hur många fall som maximalt kan användas (2008:68). Valet av antal fall för undersökningen handlar om en avvägning mellan den kvalitativa analysens djup och studiens ambition att generalisera resultatet. Då målet är att isolera förklaringsfaktorer måste möjligheten till en djupare kvalitativ analys finnas. Samtidigt är ambitionen att resultatet ska kunna generaliseras till kommuner utanför undersökningen. 14 lokala partiavdelningar kommer att undersökas. Eftersom studien omfattar en lokal partiorganisation på respektive ort kommer 14 kommuner att studeras. Det är ca 5 procent av Sveriges kommuner.

3.1.1 Att jämföra olika fall

Det finns olika sätt att strukturera en jämförande design. Studien kommer att använda den teknik som bygger på John Stuart Mills *Method of Difference*. Adam Przeworski och Harry Teune utvecklade Mills idéer i *The Logic of Comparative Social Inquiry* (1970). Författarna hävdade att det behövdes en metod där de bäst lämpade fallen kunde användas. Därför presenterade de bland annat det strategiska tillvägagångssättet "Most Different Systems" design (MDSD, mest olika design) (1970:32ff).

Most Different Systems Design kan användas för att undersöka aktörer, organisationer, samhällen och klasser (1970:33). Den mest olika designen är ett förfarande där man "jämför fall som är olika för att undersöka om det finns en likhet mellan fallen som kan förklara eller förklaras av en annan likhet" (2012:44). MDSD hanterar alltså variationer i den oberoende variabeln. Landman tydliggör tankegången i följande figur.

	MSSD Difference [†]			MDSD Agreement [†]		
	Country 1	Country 2	Country Φ	Country 1	Country 2	Country Φ
Features	a b c	a b c	a b c	a b c	d e f	g h i
Key explanatory factor(s)	x	x	not x	x	x	x
Outcome to be explained	y	y	not y	y	y	y

Figur 5. Todd Landmans beskrivning av "Most Similar Systems Design" samt "Most Different Systems Design" (2008:71).

Den mest olika designen jämför alltså olika fall för att finna de faktorer som leder till liknande resultat vilket är ett lämpligt upplägg för denna studie. Det är i huvudsak kommunernas olika strukturer som kommer att skilja fallen åt, eftersom det i dagens forskning saknas kategoriseringar av lokala partiorganisationer. Den beroende variabeln anger hur stor röstdelningen har varit i en kommun. Genom att jämföra partiorganisationernas resultat i kommunalvalet 2010 med det resultat som uppnåddes i riksdagsvalet under samma år får man en jämförelsesiffra, som visar hur många procentenheter det skiljer mellan valen. Med röstdelning i en kommun menar jag alltså:

Röstdelning (procentenheter) =
Andelen (%) röster för Centerpartiet i kommunfullmäktigevallet - andelen (%) röster för Centerpartiet i riksdagsvalet

Exempel 1: Röstdelning i Mönsterås = $40,4 - 10,4 = 30$ procentenheter

Exempel 2: Röstdelning i Åsele = $0,7 - 9,6 = -8,9$ procentenheter

Positivt röstdelningstal (+) = % i kommunfullmäktigevallet > % i riksdagsvalet

Negativt röstdelningstal (-) = % i riksdagsvalet > % i kommunfullmäktigevallet

30 är ett positivt tal, alltså har Centerpartiet i Mönsterås fått fler röster i kommunfullmäktigevallet än i valet till riksdagen. Detta omnämns som positiv röstdelning. -8,9 är ett negativt tal, alltså har Centerpartiet i Åsele fått fler röster i riksdagsvalet än i valet till kommunfullmäktige. Detta omnämns som negativ röstdelning.

3.1.2 Generaliseringsgrund

Genom att kombinera ett mest olika upplägg med ett klusterurval får studien enligt Jan Teorell och Torsten Svensson "en kraftfull urvalsansats" (2007:231). En klusteranalys går ut på att forskaren sorterar undersökningsobjekten utifrån ett antal egenskaper så att de fall som liknar varandra återfinns i respektive kluster. Genom att basera det strategiska urvalet på till exempel en enhet ur varje kluster får man ett representativt urval, åtminstone med tanke på de faktorer som legat till grund för sorteringen (2007:153f). När ett fall från varje kluster har valts kan en mest olika design appliceras.

Att kombinera en mest olika design med ett klusterurval medför ett antal svårigheter. För den mest olika designen är kriteriet att skillnader mellan undersökningsobjekten ska finnas för att kunna isolera förklaringsfaktorer. Utan djupgående kännedom om alla 290 kommuner är det svårt att garantera att de fall som väljs ut för denna undersökning skiljer sig åt. "Skillnaderna" är i sig ett subjektivt begrepp - vilka är de skillnader som ska finnas? Att välja med grund i befolkningsstorlek hade varit ett alternativ, det vill säga att jämföra Sveriges största kommuner med de minsta kommunerna. Problemet med denna typ av uppdelning är att studien inte kan säga något om mellanstora orter. För att täcka in

olika typer av kommuner har Sveriges Kommuner och Landstings kommunindelning från 2011 använts. Denna indelning kategoriserar kommunerna i grupper utifrån ett antal strukturella faktorer (SKL, 2014). Kommunindelningen kommer att användas som kluster i urvalet. SKL:s indelning garanterar att de lokala partiorganisationerna är hämtade från *olika* typer av kommuner, med olika egenskaper, utseenden och strukturer. SKL:s kommunindelning består av följande kommuntyper: storstäder, förortskommuner till storstäder, större städer, förortskommuner till större städer, pendlingskommuner, turism- och besöksnäringkommuner, varuproducerande kommuner, glesbygdskommuner, kommuner i tätbefolkad region, kommuner i glesbefolkad region. En närmare beskrivning av kommuntyperna finns i bilaga 1.

Ytterligare en åtgärd har tagits för att anpassa urvalet till den mest olika designen. Ett möjligt tillvägagångssätt hade varit att sortera alla Sveriges kommuner i de olika klusterna för att sedan slumpmässigt generera fram studiens undersökningsenheter. Problematiken med detta tillvägagångssätt är att de undersökningsenheter som genereras riskerar att bli lokala partiorganisationer som inte är unika fall gällande röstdelning, antingen positiv eller negativ sådan. Ett exempel kan vara Norrtälje kommun, där Centerpartiet år 2010 fick 10,7 procent i valet till kommunfullmäktige. Motsvarande siffra till riksdagen var 8,0 procent. Röstdelningen uppgick alltså till 2,7 procentenheter, vilket gör Norrtälje till ett mindre intressant fall att undersöka med denna forskningsdesign. Studiens fall bör istället uppvisa en förhållandevis positiv eller negativ röstdelning för att kunna fastställa huruvida de lokala partiavdelningarna skiljer sig åt i sitt förfarande. Att undersöka de fall med högst röstdelning hade varit ett alternativt upplägg. Fördelen är att man ser tydiga inslag av röstdelning, vilket gör fallen intressanta att arbeta med. Men det finns också problematiska aspekter kopplade till dessa fall. De är extremer, vilket kan försämra generaliserbarheten till andra fall.

För att klusterurvalet ska fungera ihop med den mest olika designen har två intervall konstruerats utifrån procentenheterna i röstdelningen för varje ort. De 10 procent av kommunerna/lokala partiorganisationerna med högst röstdelning har uteslutits från analysen för att undvika extremfall. De påföljande 10 procent av kommunerna inom intervallet 80 till 90 procent har använts som urvalsgrupp. Det är alltså bland de 29 "näst bästa" kommunerna med grund i högst positiv röstdelning som urvalsenheterna kommer att hämtas. På samma sätt har extremfallen för de kommuner med negativ röstdelning exkluderas. I detta fall hämtas undersökningsenheterna från intervallet mellan 10 till 20 procent, alltså kommuner med negativ röstdelning. På nästa sida återfinns klusterindelningen för kommunerna inom intervallet 80 till 90 procent.

Kommuntyper 2011

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Förortskommuner till storstäder	2	6,9	6,9	6,9
	Pendlingskommuner	5	17,2	17,2	24,1
	Turism- och besöksnäringkommuner	4	13,8	13,8	37,9
	Varuproducerande kommuner	4	13,8	13,8	51,7
	Glesbygdskommuner	9	31,0	31,0	82,8
	Kommuner i tätbefolkad region	5	17,2	17,2	100,0
	Total	29	100,0	100,0	

Figur 6. Frekvenstabell för intervallet mellan 80 till 90 procent. I tabellen visas antal kommuner inom intervallet för de olika kommunklusterna.

Med de uppgifter som Oscarsson och Holmberg presenterar i *Nya Svenska Väljare* kan vi tolka denna tabell. Centerpartiet har rötter i jordbruksrörelsen, vilket förklarar varför orter på lands- och glesbygden har ett starkt lokalt stöd. Att glesbygdskommuner utgör den största kategorien för de kommuner med en positiv röstfördelning förefaller därför inte oväntat. Även frånvaron av vissa kluster är talande. Bland annat saknas kategorierna storstäder, större städer och förorter till större städer, där Centerpartiet i enlighet med den traditionella landsbygdspolitikerna får ett förhållandevis litet intresse. Motsvarande frekvenstabell för intervallet 10 till 20 procent presenteras nedan.

Kommuntyper 2011

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Förortskommuner till storstäder	9	31,0	31,0	31,0
	Större städer	5	17,2	17,2	48,3
	Förortskommuner till större städer	5	17,2	17,2	65,5
	Pendlingskommuner	4	13,8	13,8	79,3
	Turism- och besöksnäringkommuner	1	3,4	3,4	82,8
	Varuproducerande kommuner	3	10,3	10,3	93,1
	Kommuner i tätbefolkad region	2	6,9	6,9	100,0
	Total	29	100,0	100,0	

Figur 7. Frekvenstabell för intervallet mellan 10 till 20 procent. I tabellen visas hur många kommuner inom detta intervall som finns i olika kommunkluster.

I detta intervall dominerar de tre översta kategorierna: förortskommuner till storstäder, större städer samt förortskommuner till större städer. Kategorin glesbygdskommuner saknas helt. Tabellen bekräftar uppgifterna, alltså att Centerpartiet når lägre valresultat i större städer och i storstadsområden än på landsbygden.

Ur varje intervallanpassat kluster genereras en kommun slumpmässigt. Med förståelsen som finns för Centerpartiet, dess väljarbas, samt placeringen för dess kommunala framgångar kan det anses ointressant att studera glesbygdskommuner som ett representativt fall av kommunal framgång. Det samma skulle gälla för större kommuner och negativ röstdelning. Men att det utöver placering och väljarbas kan finnas andra faktorer som gör att Centern presterar höga valresultat på landsbygden och låga valresultat i storstäder kan inte uteslutas. Därför inkluderas dessa fall i analysen. Syftet är att ge en heltäckande bild av lokalpolitisk framgång - därför studeras alla kommuntyper som finns inom intervallen.

Via lottning har en kommun från varje kluster och intervall blivit slumpmässigt utvald som undersökningsobjekt. Samtliga kommuner i respektive urvalsgrupp finns i bilaga 2 och 3.

Följande kommuner har via lottning genererats som undersökningsenheter för intervallet 80 till 90 procent, positiv röstdelning. Röstdelningen i procentenheter finns inom parantes.

2. Förortskommuner till storstäder:

Danderyd (9,65)

5. Pendlingskommuner:

Osby (8,11)

6. Turism- och besöksnäringkommuner:

Östhammar (7,73)

7. Varuproducerade kommuner:

Tranemo (8,82)

8. Glesbygdskommuner:

Ragunda (7,38)

9. Kommuner i tätbefolkad region:

Hedemora (9,34)

Följande kommuner har via lottning genererats som undersökningsenheter för intervallet 10 till 20 procent, negativ röstdelning. Röstdelningen i procentenheter finns inom parantes.

2. Förortskommuner till storstäder:

Svedala (-0,63)

3. Större städer:

Helsingborg (-1,05)

4. Förortskommuner till större städer:

Knivsta (-0,74)

5. Pendlingskommuner:

Tjörn (-0,80)

6. Turism- och besöksnäringkommuner:

Jokkmokk (-0,42)

7. Varuproducerande kommuner:

Gällivare (-0,66)

9. Kommuner i tätbefolkad region:

Sölvesborg (-0,22)

3.2 Intervjuer som metod och material

I syfte att besvara huvudfrågan kommer representanter från Centerpartiets lokala partiavdelningar att tillfrågas om partiorganisationens förfarande under mandatperioden mellan åren 2006-2010 samt fram till valen år 2010. I enlighet med urvalet kommer politiska representanter från lokalavdelningarna i Danderyd, Osby, Östhammar, Tranemo, Ragunda och Hedemora, samt Svedala, Helsingborg, Knivsta, Tjörn, Jokkmokk, Gällivare och Sölvesborg att intervjuas. En lokal partirepresentant från centerorganisationen i Lunds kommun kommer även att inkluderas med grund i den geografiska närheten.

Peter Esaiasson med flera skriver i *Metodpraktikan* att ”en av samhällsvetenskapens mest använda metoder för att samla in ett forskningsmaterial är att fråga eller att samtala med människor” (2007:257). Det finns en stor variation i tillvägagångssättet vid intervjuer. En central distinktion är huruvida intervjuobjekten ses som informanter eller respondenter. I en informantundersökning används intervjupersonerna i syfte att bidra med information kring hur verkligheter har sett ut, det vill säga i form av ”sanningssägare”. I respondentintervjuer är syftet istället att identifiera vad intervjuobjekt i sig tänker och tycker. Eftersom ett händelseförlopp måste

återskapas används intervjupersonerna med fördel som informanter in denna studie. Svarspersonerna används alltså som källor, där den information som de ger bör granskas utifrån källkritiska principer (2007:258).

Esaiasson med flera skiljer också mellan frågeundersökningar och samtalsintervjuer. Frågeundersökningar utgörs av en uppsättning i förväg bestämda frågor med svarsalternativ. Samtalsintervjuer innebär i sin tur att forskaren och intervjupersonen interagerar i ett samtal, där intervjuaren har möjligheten att ställa följdfrågor allt eftersom dialogen utvecklas (2007:258f). Avvägningen mellan frågeundersökningar och samtalsintervjuer ligger i dimensionen mellan djup-generaliserbarhet. Då frågeundersökning tar kortare tid att genomföra kan ett större antal svarspersoner inkluderas i studien. Samtalsintervjuer tillåter istället en djupare diskussion kring intervjuobjektets utsagor. Vid samtalsintervjuer använder forskaren vanligtvis ett strategiskt utval av informanter (Esaiasson m.fl, 2007:260). Denna undersökning kommer att tillämpa samtalsintervjuer. Fördelen är att representanterna ges en möjlighet till att utvecklas sina svar vilket blir ett viktigt inslag för att kunna identifiera de förklaringsfaktorer som inte täcks in av teorierna. Studien bygger också på ett strategiskt utval, där intervjupersonerna kommer att handplockas från de slumpmässigt utvalda partiorganisationerna. Det finns initialt en motsättning mellan studiens ambitioner att vara både generaliserande och djupgående. Tanken med forskningsupplägget har varit att kombinera de två ansatserna. Den mest olika designen samt urvalet ska maximera generaliserbarheten. Samtalsintervjuerna kommer i sin tur att bidra med det djup som krävs för att kunna kartlägga den förhållandevis komplexa frågan gällande varför vissa lokala partiorganisationer blir framgångsrika.

Studiens huvudsakliga material kommer alltså att utgöras av de utsagor som informanterna ger vid samtalsintervjuer. De lokala representanterna har valts utifrån kriteriet *centralitet*, där tanken är att man ska fånga in centralt placerade källor. Urvalet baseras då på en förförståelse om vilka de viktigaste intervjupersonerna är (Esaiasson m.fl, 2007:291). I denna studie blir de partirepresentanter som format de lokala partiorganisationernas inriktning samt medverkat till deras positiva eller negativa röstdelning intressanta. Därför kommer det i huvudsak vara den lokala partiorganisationen ordförande eller den person som arbetat med partiavdelningens valkampanj och/eller politiska inriktning under mandatperioden som intervjuas. Förförståelsen utgår ifrån att dessa personer har en god insikt i varför just deras lokala partiorganisation har presterat ett visst valresultat. Enligt Esaiasson med flera finns det ingen förutbestämd siffra som reglerar antalet intervjupersoner som bör inkluderas i studien. Istället upphör intervjuandet när man på ett trovärdigt sätt, ur källkritiska aspekter, kan belägga ett faktiskt händelseförlopp (2007:291).

3.3 Metodologiska implikationer

De metodologiska val som görs i en studie påverkar undersökningen. Genom ett kritiskt förhållningssätt kan insikterna kring de metodologiska implikationerna användas till att förbättra forskningen. Urval och generaliserbarhet har diskuterats i relation till forskningsdesignen. Utöver denna diskussion ska fyra andra metodologiska begrepp avhandlas: validitet, reliabilitet, subjektivitet och källkritik.

En god validitet erhålls om det inte finns några systematiska fel i undersökningen. Validitetsfel uppkommer om undersökningen inte mäter det fenomen som forskningen avser att mäta. Det kan till exempel röra sig om att koncepten inte är definierade på ett sådant sätt att mätningen fångar in forskningsfrågan (jmf Teorell & Svensson, 2007:55ff; Esaiasson m.fl. 2003:62-69). Landman skriver att studier med få fall offerar möjligheterna till generalisering till fördel för en mer detaljerad beskrivning av undersökningsobjekten. En djupgående analys möjliggör en undersökning av koncepten i detalj, vilket innebär att överensstämmelsen med verklighet blir enklare att hantera (2008:69). Med andra ord: operationaliseringen blir mer precis. Det finns två faktorer som gör att validiteten i denna studie bör vara god. Dels är studien inte av sådan natur att svårdefinierade koncept är nödvändiga. De centrala begreppen, röstdelning och lokalpolitisk framgång, har definierats i studiens inledande kapitel. Dels ligger studiens frågeställning på en förhållandevis låg abstraktionsnivå. Även då undersökningen ses som ett fall av partipolitisk framgång, syftar studien till att undersöka abstraktionstrappans lägsta steg, alltså hur lokalpolitisk framgång åstadkoms i valet 2010.

En problematisk aspekt finns. Den ligger i att mäta en faktisk verklighet med intervjuer, som utgår ifrån subjektiva uppfattningar. Utgångspunkten i studien är att den subjektivitet som intervjumaterialet baseras på kan vara fördelaktig. Svaren ger oss en bild av vad informanterna kommer ihåg från mandatperioden och valrörelsen, vilket avspeglar de delar av förfarandet som gjort ett avtryck på personen i fråga. Däremot kan utsagorna inte alltid tas för en sanning. Vid intervjutillfället har representanterna till exempel tillfrågats vad de tror gjorde att partiavdelningen inte fick ett högre röstetal. Intervjupersonerna har då angett ett antal faktorer som de tror ledde till ett lägre valresultat. Om dessa faktorer hade presenterats i slutresultatet hade forskningen riskerat att fångat in intervjupersonernas uppfattningar istället för den faktiska verkligheten. Svårigheten är att identifiera vad som är uppfattningar och vad som är verklighet. I processen att identifiera "sanningen" blir jämförelsen med andra partiavdelningar central. Det är först när partiavdelningarna med negativ och positiv röstdelning har satts i relation till varandra som ett mönster som förefaller avspegla verkligheten har identifierats.

Reliabilitet innebär en frånvaro av osystematiska fel. Det kan till exempel vara slumpmässiga slarvfel eller felaktig information från mätinstrument (Esaiasson m.fl, 2003). Vid intervjuer kan det till exempel röra sig om hörfel eller missförstånd i samtalet med informanterna. Intervjuerna har bandats i ett försök

att eliminera förekomsten av hörfel eller missförstånd då möjligheten att i efterhand lyssna av dem har funnits. Resultat- och diskussionsdelarna har godkänts av intervjupersonerna så att ingen information har varit felaktig eller tagen ur sitt sammanhang. Materialet har inte alltid varit jämförbart, eftersom partirepresentanterna har besvarat intervjufrågorna olika djupgående. I de fall där information saknats har kompletteringar gjorts i efterhand. Hela frågeformuläret finns i bilaga 4.

Enligt Esaiasson med flera bör de uppgifter som informanterna ger granskas utifrån källkritiska principer (2007:258). Det finns fyra kriteriebegrepp i den traditionella källkritiken: äkthet, tid, beroende och tendens (.se, 2014). Vid intervjuer syftar källans äkthet till att garantera att informanten är den person som hon eller han utger sig för att vara. Tidsaspekten behandlar huruvida den tid som har gått sedan händelsen inträffade kan påverka intervjupersonens återberättelse - källor som ligger närmare i tiden anses vara mer trovärdiga. Beroendekriteriet utvärderar huruvida källan är fristående eller bunden till andra källor, medan tendenskriteriet syftar till att avgöra om det finns värderingar i informantens uttalanden som kan påverka sanningshalten (ibid.). Framför allt tendensen kan i detta fall ha haft en effekt på forskningsresultatet, då informanterna kan ha förskönat verkligheten i ett försök att framstå bättre. Forskningsresultaten talar dock emot att en tendens skulle finnas i materialet. I jämförelsen partiavdelningarna emellan ses förhållandesvis tydliga skillnader mellan de med en positiv och en negativ röstdelning. Informanternas utsagor har dessutom stämts av med andra källor i de fall möjlighet har funnits, till exempel mot sociala medier eller internet.

4 Resultat

I detta avsnitt kommer en sammanfattning av de lokala partirepresentanternas utsagor att presenteras. En kommun i taget kommer att avhandlas. Fokus kommer att ligga på teserna i ett försök att verifiera deras förklaringskraft. Eftersom ambitionen för studien är teoriutvecklande kommer även övriga faktorer som framstår som viktiga för partiavdelningarnas valresultat att återges. Intervjuutsagorna har jämförts med uppgifter hämtade från Valmyndigheten samt från kommunernas hemsidor. Medlemsantalet är hämtat från Centerpartiets egna medlemsprotokoll. Alliansmajoriteteten samt den partipolitiska majoriteteten utgår ifrån mandatperioden 2006-2010. Resultatet presenteras i bokstavsordning baserat på kommunernas namn.

4.1 Sammanställning av intervjuer

Danderyd, Siv Sahlström

Centerpartiet fick i Danderyds kommun 20,8 procent i kommunalvalet och 11,1 procent i riksdagsvalet, vilket ger en röstdelning på 9,7 procentenheter. Efter valet 2010 fick partiavdelningen tio mandat i kommunfullmäktige. De hade 44 medlemmar 2012.

Kommuntyp: Förortskommun till storstad.

Resurser: 10-15 personer arbetade i valrörelsen. Under mandatperioden hade man ca 1 200 000 kronor i partistöd som i huvudsak gick åt under valåret.

Känd profil: Siv Sahlström. Sahlström fick 545 personröster, vilket var näst flest personröster i kommunen efter en moderat representant.

Partipolitisk fragmentering: Alla riksdagspartier förutom Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna fanns representerade i kommunfullmäktige.

Alliansmajoritet: Ja, men endast med Moderaterna, Centern och Kristdemokraterna.

Sakfrågor: Ingen skyskrapa i Mörby Centrum. Miljöfrågor som parker och grönområden, minska buller och partiklar från E18 och Roslagsbanan. Skol- och barnomsorgsfrågor.

Media: Det fanns dålig redaktionell bevakning från Stockholmstidningarna. Partiavdelningen använde sig framför allt av lokaltidningen. Enligt uppgift får kommunstyrelsens ordförande mycket plats i media.

Övrigt: Danderydscentern gjorde en valanalys för varje kommundel. De profilerade av sina kandidater i stor utsträckning samt fick extern hjälp ifrån en före detta partimedlem som gjorde seriestrippar. De hade helsidesannonser i annonsbladet "Mitt I". Partiavdelningen gav ut ett informationsblad,

Danderydsnytt, till varje jul och även vid enstaka tillfällen under mandatperioden. De hade valstuga och lokala valaffischer under valrörelsen med person och budskap på affischerna för att marknadsföra sina kandidater. I samband med nomineringarna beslutade man att toppkandidaterna särskilt skulle marknadsföras. Partiavdelningens kandidater kunde få bidrag till personvalskampanj. En person drev personvalskampanj i liten utsträckning. Inga sociala medier användes utöver en hemsida.

Gällivare, Berit Vennström

I valet 2010 fick Centern i Gällivare 1,1 procent till kommunfullmäktige och 1,7 procent till riksdagen. Röstdelningen i kommunen var -0,6 i fördel för riksdagsvalet. I valet 2010 blev partiorganisationen utan mandat i kommunfullmäktige. Centern i Gällivare hade 9 medlemmar år 2012.

Kommuntyp: Varuproducerande kommun.

Resurser: I princip har det endast varit Berit Vennström själv som har arbetat för partiavdelningen under mandatperioden. I kommunalvalet 2010 hade de två personer på listan.

Känd profil: Berit Vennström fick flest personröster för Centerpartiet, 20 stycken. Flest personröster, 1362 stycken, fick en socialdemokratisk representant.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden fanns två lokala partier representerande i kommunfullmäktige: Kommunisterna med två mandat och Norrbottens sjukvårdsparti med tre mandat. Kristdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet saknade representation under mandatperioden. Det största partiet var Socialdemokraterna och Vänsterpartiet med 19 respektive 9 mandat.

Alliansmajoritet: Nej. Under mandatperioden 2006-2010 fanns en majoritet bestående av Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Sakfrågor: Centern som landsbygdsparti samt utbyggnad av hyreshus i byarna.

Synlighet i media: Mycket begränsad, Socialdemokraterna dominerade medierna.

Övrigt: Partiavdelningen använde sig av sociala medier i begränsad utsträckning. De mötte väljarna genom att befinna sig på offentliga evenemang.

Hedemora, Ove Ahlinder

År 2010 fick Centerpartiet 18,9 procent av rösterna till kommunalvalet och 9,6 procent av rösterna till riksdagen. Röstdelningen var alltså 9,3 procentenheter. Partiavdelningen fick åtta mandat i kommunfullmäktige. De hade 91 medlemmar under år 2012.

Kommuntyp: Kommun i tätbefolkad region.

Resurser: En kärna på 25 personer har arbetat regelbundet med partiavdelningen, och i valrörelsen var cirka 40 personer engagerade. Valbudgeten var cirka 110 000 kronor i valet 2010.

Känd profil: Enligt uppgift var två personer viktiga för den lokala partiorganisationen. Dels Ove Ahlinder själv, dels Centerns kommunalråd Gun Drugge som i kommunalvalet 2010 fick 355 personröster. Endast en socialdemokratisk representant fick flera personröster: 359 stycken.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden hade det lokala Hedemorapartiet ett mandat i kommunfullmäktige. I övrigt var det endast riksdagspartierna som fanns representerade.

Alliansmajoritet: Nej. Under mandatperioden fanns en politisk majoritet bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i Hedemora.

Sakfrågor: Ekonomi i balans, god förekomst av byskolor, lokalproducerade varor i skola och äldreboenden, näringslivsutveckling i kommunen, infrastruktur och utbyggnad av fiberkablar.

Synlighet i media: Enligt uppgift har tidningarna i området centraliserats till att i huvudsak bevaka Falun och Borlänge. Frånvaron av medial bevakning har gjort att partiavdelningen främst använt sig av lokalblad.

Övrigt: Centern i Hedemora hade hjälp av ett externt företag som formgav och designade deras valmaterial. De använde sig av profilering av sina kandidater, främst genom att koppla person och foto till budskap. De arbetade också mycket med att anpassa den nationella politiken på ett lokalt plan. Partiavdelningen har träffat väljarna via besök av kommundelarna och offentliga evenemang. Hedemoracentern fanns på sociala medier under mandatperioden, framför allt på Facebook. Personvalskampanjer drevs i låg utsträckning.

Helsingborg, Jonny Cato Hansson

Centerpartiet i Helsingborg fick i valen 2010 2,3 procent av rösterna till kommunfullmäktige och 3,3 procent av rösterna till riksdagen, vilket innebär att röstdelningen uppgick till -1 procentenheter. Partiavdelningen hade efter kommunalvalet 2010 inget mandat i kommunfullmäktige. 2012 hade de 103 medlemmar.

Kommuntyp: Större stad.

Resurser: Cirka 30 personer arbetade med partiavdelningen under valrörelsen. De hade cirka 400 000 kronor i valbudget.

Känd profil: Maria Nilsson fick flest personröster för Centern: 219 stycken. Den person som fick flest personröster i kommunen var en moderat politiker. Han fick 2817 personröster. Utöver den moderata representanten finns två profiler i Helsingborgs kommunalpolitik som även är aktiva på riksnivån. Dels är det Sverigedemokraternas partisekreterare Björn Söder som i senaste valet fick 1034 personröster, dels socialdemokraternas Kent Härstedt som i samma val fick 2050 personröster.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden var det endast Sveriges Pensionärers intresseparti (SPI) som utöver de nuvarande riksdagspartierna fanns representerade i kommunfullmäktige med tre mandat. Sverigedemokraterna hade 8 mandat i kommunfullmäktige.

Alliansmajoritet: Ja, under mandatperioden hade Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna tillsammans med SPI politisk majoritet i kommunen.

Sakfrågor: Mindre barngrupper och högre lärartäthet samt förekomsten av vindkraftverk och förekomsten av elbilar.

Synlighet i media: Ganska god. Enligt uppgift framställdes partiavdelningen både positivt och negativt i medierapporteringen.

Övrigt: Den lokala partiorganisationen gjorde efter valet 2010 en omfattande valanalys, och delar av organisationen förnyades samtidigt. De hade framför allt två personer som drev personvalskampanjer, men i låg utsträckning.

Jokkmokk, Anders Y Larsson

I kommunalvalet 2010 fick Centerpartiet i Jokkmokk 3,4 procent av rösterna. Motsvarande tal till riksdagen var 3,8 procent, vilket innebär att röstdelningen för partiavdelningen var -0,4 procentenheter. Centern i Jokkmokk fick efter valet 2010 ett mandat i kommunfullmäktige. De hade 6 medlemmar under 2012.

Kommuntyp: Turism- och besöksnäringsskommun.

Resurser: I princip har det varit Anders Y Larsson och den före detta partiordföranden som drivit partiorganisationen under mandatperioden. De hade 6 personer på listan i valet 2010. Uppgift om valbudget har inte erhållits.

Känd profil: Kurt-Lennart Mickelsson fick flest personröster för Centern, 20 stycken. En socialdemokratisk representant fick flest personröster i kommunen, 442 stycken.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden fanns alla rikspartier förutom Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna representerade i kommunfullmäktige. Två lokala partier fanns: Samernas väl och Alternativet.

Alliansmajoritet: Nej. Under mandatperioden fanns en blandmajoritet bestående av Vänsterpartiet, Folkpartiet, Samernas Väl, Miljöpartiet, Alternativet, Centerpartiet och Moderaterna.

Sakfrågor: Landsbygdens synlighet, förnybar energi.

Synlighet i media: Begränsad, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna dominerade mediescenen.

Övrigt: Partiavdelningen gjorde en mindre valanalys efter valet. De träffade medborgarna genom att befinna sig på offentliga evenemang och torgmöten.

Knivsta, Anders Eskhult

Centern i Knivsta fick 8,5 procent av rösterna i kommunalvalet 2010, samt 9,2 procent av rösterna i riksdagsvalet samma år. Det innebär en röstdelning på -0,6 procentenheter. De fick efter valet år 2010 tre mandat i kommunfullmäktige. Antal medlemmar under 2012 var 34 stycken.

Kommuntyp: Förortskommun till större stad.

Resurser: 10 personer drev arbetet. I valrörelsen 2010 använde Centern i Knivsta cirka 70 000 kronor.

Känd profil: Anders Eskhult. Han fick flest personröster för partiavdelningen, 122 stycken, vilket var tredje flest i kommunen. Flest personröster i kommunen fick en moderat partiföreträdare.

Partipolitisk fragmentering: Sverigedemokraterna fanns inte representerade i kommunfullmäktige, däremot fanns ett lokalt parti. Knivsta.nu hade under mandatperioden fyra mandat i kommunfullmäktige.

Alliansmajoritet: Ja, under mandatperioden fanns en politisk majoritet bestående av allianspartierna.

Sakfrågor: Återhållsam ekonomisk politik, samt tekniskt förknippade frågor, typ gata, park, bygg och infrastruktur, skolan och energi, producera grön och lokalt.

Synlighet i media: De har haft svårt att komma in på nyhetssidorna i Uppsala Nya tidning. Därför har man framför allt använt sig av det lokala annonsbladet.

Övrigt: Partiavdelningen gjorde en viss valanalys efter valet 2010. De mötte medborgarna genom att finnas på ortens tågplattform. De profilerade sina kandidater i låg utsträckning. Centern i Knivsta använde annonsering där de marknadsförde tre korta budskap. Inga sociala medier användes vid tiden för kommunalvalet.

Lund, Lars Bergwall

I valet 2010 fick Centern i Lund 5,4 procent till kommunfullmäktige och 6,6 till riksdagen. Röstdelningen i kommunen var -1,2 i fördel för riksdagsvalet. Partiavdelningen hade efter kommunalvalet 2010 tre mandat i kommunfullmäktige. Medlemstalet var 175 personer under år 2012.

Kommuntyp: Större stad.

Resurser: Cirka 300 000 kronor fanns i valbudget och cirka 10 personer drev valrörelsen.

Känd profil: Nils Arne Andersson, tidigare kommunalråd. Flest personröster för Centern i valet 2010 fick Lars Bergwall. Folkpartiet hade enligt uppgift en stark ledare i Tove Klette, som också fick flest personröster i kommunen.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden hade Demokratisk Vänster ett mandat i kommunfullmäktige. I övrigt fanns rikspartierna representerade.

Alliansmajoritet: Ja, Centern styrde tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Kommunstyrelsens ordförandepost gick till Moderaterna.

Sakfrågor: Inomhusbad i Dalby, att inte sälja ut det kommunala bostadsbolaget, stadsdelsbibliotek, konstgräsplaner, spara åkermarken, personer över 75 år ska åka buss gratis på icke rusningstid, inte sälja ut fler äldreboenden samt äldreboenden i alla kommundelar, nej till stormarknader, behålla centrum som handelsplats, närproducerad och ekologisk mat på skolor och äldreboenden.

Synlighet i media: Enligt uppgift var synligheten i lokalmedia inte speciellt bra. Rapporteringen i media var snedvinklad till fördel för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De har därför använt sig av ett lokalt annonsblad för att synas medialt.

Övrigt: Den lokala partiorganisationen gjorde en valanalys efter valet 2010. De drev mindre personvalskampanjer och valde att inte profilera sina kandidater i någon större utsträckning. Partiavdelningen har i huvudsak marknadsfört sig i de yttre kommundelarna.

Osby, Anders Petterson och Niklas Larsson

Centerpartiet i Osby fick år 2010 17,2 procent i kommunfullmäktigevalet och 9,1 procent i riksdagsvalet, vilket resulterade i en röstdelning på 8,1 procentenheter. Centern i Osby fick sju mandat i kommunalvalet 2010. Under 2012 hade de 44 medlemmar.

Kommuntyp: Pendlingskommun.

Resurser: Osbycentern hade en valbudget på cirka 100 000 kronor. I valrörelsen drev cirka 5 personer arbetet.

Känd profil: Både Anders Pettersson och Niklas Larsson är kända profiler i Osby. Anders Pettersson har varit kommunalråd i omgångar sedan 1970-talet och Niklas Larsson har vuxit fram som en profil för partiavdelningen under senare år. Han hade flest personröster för Centern och näst flest i kommunen, 288 stycken. Anders Pettersson fick näst flest personröster för partiavdelningen, 127 stycken. Flest personröster i kommunen fick en socialdemokratisk representant.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden fanns ett lokalt parti representerat i kommunfullmäktige: Göingepartiet.

Alliansmajoritet: En alliansminoritet fanns, bestående av de fyra allianspartierna.

Sakfrågor: Kollektivtrafik, bra företagsklimat, skolor i alla kommundelar, närproducerad mat på skolor och äldreboende, utbyggnad av bredband.

Synlighet i media: God synlighet i framför allt tidningen Norra Skåne. Partiavdelningen har även använt sig av lokaltidningen.

Övrigt: Både Anders Pettersson och Niklas Larsson syns på andra arenor än som enbart politiker. Osbycentern arbetar med frågor i alla kommundelar. Kandidaterna sätts i centrum av det politiska budskapet för att skapa en tydlig profil. Partiavdelningen annonserade med bild och budskap. De har använt sig aktivt av media för att marknadsföra sin politik. Den lokala partiorganisationens kandidater drev personvalskampanjer.

Ragunda, Mikael Westin

Centerpartiet i Ragunda kommun fick 21,2 procent av rösterna i kommunalvalet år 2010. Motsvarande tal till riksdagen var 13,8 procent. Den positiva röstdelningen var alltså 7,4 procentenheter. Partiavdelningen fick efter valet 2010 sju mandat i kommunfullmäktige. De hade 57 medlemmar under år 2012.

Kommuntyp: Kommun i tätbefolkad region.

Resurser: Cirka 10 personer drev valrörelsen. Valbudgeten var cirka 40 000 kronor.

Känd profil: Ja, Mikael Westin med 297 personröster. Westin fick näst flest personröster i kommunen.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden fanns endast fyra partier i kommunfullmäktige: Centerpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och det lokala partiet Allians för Ragunda.

Alliansmajoritet: Nej. Majoriteten innehades av Centerpartiet i samarbete med Socialdemokraterna, ett samarbete som bröts under mandatperioden. Socialdemokraterna styrde i minoritet efter upprottet.

Sakfrågor: Förbättra ekonomin, skolfrågor, näringslivsfrågor, äldreboende och att lägga ut tekniska verksamheter på entreprenad.

Synlighet i media: Den mediala rapporteringen var god. Enligt uppgift har partiavdelningen länge haft goda relationer med Östersunds Posten, samt deras ledarskribent.

Övrigt: Ragundacentern valde att satsa på det personliga mötet i valrörelsen genom att erbjuda allmänheten en möjlighet att sitta ner och diskutera frågor med deras politiker. Enligt uppgift mötte de flera hundra personer genom detta tillvägagångssätt. Samtliga partier i kommunen har träffat en överenskommelse om att affischering inte ska få ske. Partiavdelningen annonserade främst i det

lokala annonsbladet. Tillsammans med distriktet gjorde de en valanalys. De har haft viss rekrytering av personerna till listan.

Svedala, Ingegerd Eriksson

Centerpartiet i Svedala fick 3,4 procent av väljarnas röster i valet till kommunfullmäktige år 2010. Motsvarande tal till riksdagen var 4 procent, vilket innebär en röstdelning på -0,6 procentenheter. Efter kommunalvalet 2010 fick den lokala partiorganisationen två mandat i kommunfullmäktige. Centern i Svedala hade 50 medlemmar under år 2012.

Kommuntyp: Förortskommun till storstad.

Resurser: Cirka 5 personer arbetade med valkampanjen. Uppgift om valbudget har inte erhållits.

Känd profil: Enligt uppgift var en tidigare partimedlem en centerprofil i Svedala. Kristina Larsson fick flest personröster, 29 stycken. Flest personröster i kommunen fick en moderat partiföreträdare.

Partipolitisk fragmentering: Under mandatperioden fanns det två lokala partier i kommunfullmäktige utöver riksdagspartierna, Barapartiet och Förnygringspartiet som tillsammans hade 5 mandat.

Alliansmajoritet: Ja, majoriteten bestod av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Barapartiet.

Sakfrågor: Mötesplats för ungdomar, småföretagande, renovering av det lokala badet och att återbemanna polisstationen.

Synlighet i media: Partiavdelningen fick framför allt plats i Skånska Dagbladet, utöver det lokala annonsbladet. Sydsvenskan har enligt uppgift dålig lokal bevakning. Svedalas kommunalråd och oppositionsråd fick mest redaktionell uppmärksamhet.

Övrigt: Partiavdelningen gjorde en reflektion efter valet 2010. De använde sig av en viss profilering genom att ha personliga valfrågor i valmaterialet. De annonserade i huvudsak i det lokala annonsbladet.

Sölvesborg, Ulf Svensson

Centerpartiet i Sölvesborg fick 4,6 procent av rösterna i valet till kommunfullmäktige, samt 4,8 procent av rösterna till riksdagsvalet. Röstdelningen var alltså -0,2 procentenheter. Partiavdelningen hade två mandat i kommunfullmäktige efter valet 2010 och 74 medlemmar under 2012.

Kommuntyp: Kommun i tätbefolkad region.

Resurser: Cirka 7-8 personer arbetade med partiavdelningen i valrörelsen. Uppgift om valbudget har ej erhållits.

Känd profil: Ulf Svensson fick flest personröster i för Centern, 59 stycken. Flest personröster i kommunen fick en socialdemokratisk företrädare. Sverigedemokraternas partiledare Jimmy Åkesson fick 432 personröster i kommunen.

Partipolitisk fragmentering: Utöver riksdagspartierna fanns ett lokalt parti representerat i kommunfullmäktige med ett mandat, Sölvesborgspartiet.

Alliansmajoritet: Nej, majoriteten bestod av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Sölvesborgspartiet.

Sakfrågor: Minknäring och småföretagare.

Synlighet i media: Har figurerat på redaktionell plats gällande minknäringen, framför allt i BLT/Sydöstran. Enligt uppgift är rapporteringen opartisk.

Övrigt: Partiavdelningen gjorde en mindre valanalys efter valet 2010. De hade ingen profilering av sina kandidater. Sölvesborgcentern använde sig av ombudsmän från distriktet som hjälp. De annonserade i huvudsak om partiavdelningens möten.

Tjörn, Henry Hermansson

Centerpartiet på Tjörn fick i kommunvalet 2010 4,8 procent, och i riksdagsvalet samma år 5,6 procent. Det innebär en röstdelning på -0,8 procentenheter. De hade efter kommunalvalet 2010 två mandat i kommunfullmäktige. Centern på Tjörn hade 41 medlemmar år 2012.

Kommuntyp: Pendlingskommun.

Resurser: De hade cirka 10 personer som drev det dagliga arbetet. Cirka 20 personer arbetade med valrörelsen under 2010. Valbudgeten var cirka 75 000 kronor.

Känd profil: Enligt uppgift var alla personer på listan lika viktiga för partiavdelningen. Henry Hermansson fick flest personröster i valet 2010, 41 stycken. Enligt uppgift hade moderaterna en stor kommunal profil. Flest personröster i kommunen fick en socialdemokratisk representant som fick cirka 400 personröster mer än följande representant.

Partipolitisk fragmentering: Av riksdagspartierna saknade Sverigedemokraterna representation i kommunfullmäktige. Två lokala partier fanns, Samhällets Bästa med två mandat och Kommunalt Alternativ med fem mandat.

Alliansmajoritet: Nej. I kommunen fanns en blocköverskridande majoritet med Socialdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet, Miljöpartiet och det lokala partiet Samhällets Bästa.

Sakfrågor: Miljöfrågor, skolfrågor, avfallshantering, bättre äldreomsorg, bygga fler bostäder, inköp av tomter för industrier och billigare kollektivtrafik.

Synlighet i media: Enligt uppgift var det främst de stora partierna som fick uppmärksamhet i media. Det är främst i lokaltidningen Orust/Tjörn som partiavdelningen har fått plats med redaktionellt material, delvis också i ST-tidningen.

Övrigt: Partiavdelningen hade föredrag av lokala profiler. De mötte väljarna genom att befinna sig på arbetsplatser, torgmöten och offentliga event. Ingen kandidat drev någon personvalskampanj. De profilerade sina kandidater med ett kort budskap och bild i annonser.

Tranemo, Lennart Haglund

I kommunalvalet 2010 fick Centerpartiet i Tranemo 22,9 procent av kommunväljarnas röster, medan de i riksdagsvalet fick 14,1 procent. Det innebär att den positiva röstdelningen var 8,8 procentenheter. Efter valet 2010 fick de åtta mandat i kommunfullmäktige. Den lokala partiorganisationen hade 165 medlemmar under 2012.

Kommuntyp: Varuproducerande kommun.

Resurser: Cirka 20-25 personer drev verksamheten. Valbudgeten var på cirka 100 000 kronor.

Känd profil: Enligt uppgift är kommunalrådet Christer Persson en stor profil för partiavdelningen. Han fick flest personröster i kommunen, 141 stycken.

Partipolitisk fragmentering: Alla riksdagspartier förutom Miljöpartiet fanns representerade i kommunfullmäktige. Inga lokala partier fanns.

Alliansmajoritet: Ja, bestående av de fyra Allianspartierna.

Sakfrågor: Att behålla landsbygden levande, att ha kommunal service hela kommunen, skolfrågor, kollektivtrafiksfrågor och stabil ekonomi.

Synlighet i media: Partiavdelningen fick redaktionellt utrymme i lokaltidningen. Enligt uppgift syntes de mer i media än de andra partierna.

Övrigt: Tranemocentern gjorde en valanalys i samarbete med distriktet. De mötte medborgarna genom att befinna sig på offentliga evenemang. De annonserade främst i lokaltidningen. Partiavdelningen hade hjälp av valombudsmän för att finslipa valkampanjen. Profilerings av kandidater skedde genom att koppla person till budskap. Kandidaterna drev personvalskampanjer i låg utsträckning.

Östhammar, Bertil Alm

Centern i Östhammar fick år 2010 18,4 procent i kommunalvalet och 10,7 procent i riksdagsvalet, vilket innebar en röstdelning på 7,7 procentenheter. De hade nio mandat i kommunfullmäktige efter kommunalvalet 2010. Under 2010 hade partiavdelningen 240 medlemmar.

Kommuntyp: Turism- och besöksnäringkommun.

Resurser: Under år 2010 arbetade cirka tio personer med valrörelsen. Valbudgeten var på lite mer än 200 000 kronor.

Känd profil: Jacob Spangenberg, det nuvarande kommunalrådet. I det senaste valet fick han 666 personröster, vilket var näst flest röster i kommunen efter en socialdemokratisk representant.

Partipolitisk fragmentering: Alla riksdagspartierna fanns representerade på lokal nivå i kommunen. Två lokala partier tog plats i kommunfullmäktige med vars två mandat: Solidaritet och Samverkan och Borgligt alternativ.

Alliansmajoritet: Nej, under mandatperioden styrde en koalition bestående av Allianspartierna, Miljöpartiet och det lokala partiet Borgligt Alternativ.

Sakfrågor: Samverkan mellan kommun och landsting gällande den kommunala vården, politiskt maktskifte, vård och omsorgsfrågor i samarbete mellan kommun och landsting.

Synlighet i media: Partiavdelningen använde sig av tidningen Upplands Nyheter som är centerprofilerad. Östhammars Nyheter, den lokala tidningen, har enligt uppgift inte alltid positiv bevakning av centern. I områdets största tidning, Uppsala Nya Tidning, får kommunen i helhet begränsad plats.

Övrigt: Partiavdelningen gav ekonomiskt stöd till de kandidater på listan som ville driva personvalskampanjer. De hade också decentraliserade organisationer på kommunnivån som arbetade med Östhammarcentern i respektive kommun. De profilerade sina kandidater med bild och budskap i det lokala annonsbladet, och marknadsförde kommunalrådet specifikt i annonser. De hade

kandidatutbildningar för att utveckla partiavdelningens politiker, där de tog hjälp av distriktets valsamordnare samt en lokal journalist för medieträning.

4.2 Utvärdering

I följande tabeller görs en sammanställning av intervjuerna. Den första tabellen innefattar partiorganisationerna med en positiv röstdelning och den andra tabellen innehåller partiorganisationerna med en negativ röstdelning. Följande sammanställning gäller för partiorganisationerna med en positiv röstdelning.

Kommun	Känd profil	Antal partier i KF	Allians majoritet	Sakfrågor	Medial bevakning	Resurser i valrörelsen
Danderyd	JA	6	JA	JA	MELLAN	Ca 1 200 000 10-15 pers
Osby	JA	9	JA	JA	GOD	Ca 100 000 5 pers
Östhammar	JA	10	NEJ	JA	GOD	Ca 200 000 10 pers
Tranemo	JA	7	JA	JA	GOD	Ca 100 000 20-25 pers
Ragunda	JA	4	NEJ	JA	GOD	Ca 40 000 10 pers
Hedemora	JA	9	NEJ	JA	MELLAN	Ca 110 000 Ca 25 pers
Totalt	6/6	Medelvärde 7,5 partier	3/6 Hälften	6/6	Mestadels god	Varierande

Figur 8. Sammanställning av intervjuer för partiorganisationerna med positiv röstdelning.

Följande sammanställning gäller partiavdelningarna med en negativ röstdelning.

Kommun	Känd profil	Antal partier i KF	Allians majoritet	Sakfrågor	Medial bevakning	Resurser i valrörelsen
Gällivare	NEJ	7	NEJ	DELVIS	DÅLIG	Ej erhållits 2 pers
Helsingborg	NEJ	9	JA	JA	GOD	Ca 400 000 30 pers
Knivsta	JA	8	JA	JA	MELLAN	Ca 70 000 10 pers
Lund	NEJ	9	JA	JA	DÅLIG	Ca 300 000 10 pers
Svedala	NEJ	10	JA	DELVIS	MELLAN	Ej erhållits 5 pers
Sölvesborg	NEJ	9	NEJ	DELVIS	MELLAN	Ej erhållits 7-8 pers
Tjörn	NEJ	9	NEJ	JA	GOD	Ca 75 000 kr 20 pers
Jokkmokk	NEJ	8	NEJ	DELVIS	DÅLIG	Ej erhållits 6 pers
Totalt	1/8	Medelvärde 8,6 partier	4/8 Hälften	4/8	Mestadels mindre god	Varierande

Figur 9. Sammanställning av intervjuer för partiorganisationerna med negativ röstdelning.

Med grund i metodvalet har olika sorters kommuner med både positiv och negativ röstdelning undersökts. Sex olika kommuntyper finns bland de orter som har haft en positiv röstdelning i valen 2010: en förortskommun till storstad, en pendlingskommun, en turism- och besöksnäringkommun, en varuproducerande kommun, en glesbygdskommun samt en kommun i tätbefolkad region. Liknande drag finns mellan alla partiorganisationerna i dessa kommuner. Samtliga partiorganisationer med en positiv röstdelning har haft en känd profil, drivit sakfrågor som ligger inom centerns nationella budskap samt syns ofta i media. Sammanlagt fanns det också ett lägre antal partier i kommunfullmäktige i dessa kommuner.

Sju olika kommuntyper finns bland partiavdelningarna med en negativ röstdelning i valen 2010: en förortskommun till storstad, två större städer, en förortskommun till större stad, en pendlingskommun, en turism- och besöksnäringkommun, en varuproducerande kommun samt en kommun i tätbefolkad region. Bland dessa partiorganisationer finns en talande frånvaro av kända profiler enligt definitionen att personen i fråga ska återfinnas bland de tre företrädare som hade fått flest personröster i kommunen. När det gäller sakfrågorna är tendensen inte lika tydlig. Bland partiavdelningarna med en negativ röstdelning återfinns sakfrågorna helt eller delvis inom den nationella centerpolitiken. Endast två intervjupersoner för dessa partiorganisationer uppgav att den mediala bevakningen hade varit god. Den sammanlagda bilden visar att de partiavdelningar som haft en negativ röstdelning också har haft en begränsad synlighet i media samt inte alltid figurerat i positiv eller opartisk bevakning. I snitt fanns ett parti mer i kommunfullmäktige i de kommuner där de lokala centerorganisationerna haft en negativ röstdelning.

I materialet förefaller det finnas ett starkt stöd för vikten av en känd profil, likaså ett mindre antal partier i kommunfullmäktige. Att en omfattande medial bevakning, positiv eller opartisk, är viktig för den lokala partiavdelningens möjligheter att lyckas stöds också i intervjuerna. Att driva specifika sakfrågor inom den nationella centerpolitiken verkar också viktigt, men betydelsen av denna faktor är svårare att bedöma eftersom samtliga partiorganisationer uppvisat en god eller ganska god tillämpning av sakfrågor. Den tes som inte stöds i materialet är möjligheter till politisk inflytande via Alliansen. Lokala partiavdelningar med positiv och negativ röstdelning förekommer både i kommuner med och utan en liberal majoritet.

5 Diskussion

I resultatdelen presenterades intervjuerna i tabellform. I diskussionsdelen ska teserna underbyggas kvalitativt med citat från informanterna. Diskussionsdelen kommer även att täcka in de övriga upptäckter som framkommit i samband med intervjuerna. Avslutningsvis kommer den kommunala självstyrelsen och den senaste kommunsammanslagningens reformen att problematiseras utifrån de tendenser som finns i materialet.

5.1 Partiavdelningarnas arbete mot framgång

På frågan vad partirepresentanterna tror gör att ett parti går starkt på lokal nivå svarade flera av dem att en kandidat med förankring och ett visst kändisskap i kommunen var viktigt. Partirepresentant 1 från Osby sa följande:

”Den främsta förklaringen [...] att vi avviker från trenden i förra valet när de flesta gick bakåt men vi gick framåt, den förklaringen är Niklas Larsson och i någon mån Jimmy Ekborg. [...] Det är alltså två yngre politiker som har profilerat sig och som folk känner stort förtroende för”

Partirepresentant 2 från Osby sa i sin tur:

”Det handlar ju som Anders [Pettersson] sa innan om välkända profiler. Hade jag varit för moderaterna eller för sossarna hade det kanske röstat 300 stycken på mig ändå. [...] Partiet i ett kommunfullmäktigeval upplever vi här är kanske inte det viktigaste. När man väljer till kommunen då väljer man person. Röstar man sen till landsting och till riksdag så tappar vi där för så upplever man att andra partier har bättre politik. Där röstar man mer på vilken politik man vill ha”.

Bernard Manins publikdemokrati verkar finnas även på lokal nivå. Det behöver inte vara en medieprofil som blir populär, men personligheten är viktig. Med lokal förankring och en förtroendeingivande karaktär kommer de lokala politikerna långt. Profilerna är i flera fall inte enbart kända för sitt politiska engagemang. Flera av intervjupersonerna framhåller vikten av att synas på andra arenor än de politiska. Företrädaren från Tranemo sa:

”Det är jätteviktigt tror jag att du är engagerad i annat än politik också. Man får inte bara synas som politiker utan man måste också synas i andra sammanhang”.

De politiska representanterna för Centerpartiet var engagerade i lantbrukarnas riksförbund, idrottsföreningar, företagsstyrelser och så vidare. Partiföreträdare för Centern i Ragunda berättade följande om anledningen till att han fick näst flest personröster i kommunen:

”Jag har varit med länge i politiken och sen i föreningsliv har jag jobbat i 25 år. [...] Så det är klart, alla vet vem man är. Sen har jag varit idrottare, känd idrottare, både i länet och i kommunen”.

Faktum är att ingen av de omnämnda profilerna *inte* har haft något engagemang vid sidan om politiken. Vikten av att kunna använda det privata arbetet som en scen för att synas har också framhållits. I några av kommunerna har det funnits chefer för större företag på partiavdelningarnas listor som i och med sina positioner i arbetslivet blivit kända i kommunalpolitiken. Generellt sett är lokalpolitiker aktiva personer. Även de partiföreträdare som inte kvalificerade in på definitionen som en känd profil uppvisade ett stort samhälleligt engagemang med aktivitet på flera andra arenor än den politiska.

Det förefaller finnas stöd för att ett lägre antal partier i kommunfullmäktige har gynnat partiavdelningarna med en positiv röstdelning. I Ragunda fanns totalt fyra partier i kommunfullmäktige och i Danderyd fanns sex partier i kommunfullmäktige. Bland partiorganisationerna med negativ röstdelning fanns som lägst sju respektive åtta partier i kommunfullmäktige. I likhet med Dennis Westlinds forskning förefaller framgången för nya partier medföra direkta förluster för de befintliga partierna på lokal nivå. Medelvärdet för de lokala partiorganisationerna med positiv röstdelning var 7,5 partier i kommunfullmäktige, inklusive Centern själva. För de partiavdelningar med negativ röstdelning var medelvärdet 8,6 partier i kommunfullmäktige, vilket är cirka ett parti mer. I genomsnitt finns alltså ett konkurrerande parti extra i kommunfullmäktige i kommunerna med negativ röstdelning. Partiföreträdarna har vittnat om en ökande konkurrens när lokala partier finns i kommunfullmäktige. Henry Hermansson på Tjörn svarade följande på frågan varför de inte nått sin målsättning:

”Det är mycket enkelt. Det är bara för att vi har två lokala partier som krigar om samma... vad ska man säga... samma ämne nästan. [...] Till årets val har de lagt ner sin verksamhet båda två. Så kanske, ah, vi får lite fler röster”.

Även sakfrågorna spelar roll för partiavdelningarnas möjligheter att nå framgång. I sakfrågornas fall ligger alla partiavdelningar helt eller delvis inom den nationella centerpolitiken. Partiavdelningarna med en positiv röstdelning hade i princip samtliga frågor inom en tydlig centerpolitik. Dessa partiorganisationer framstod

också som i högre grad medvetna om betydelsen av att ha ett koordinerat och sammanhållet budskap. Lokalavdelningarna med en negativ röstdelning satsade mer frekvent på sakfrågor som inte hade någon tydlig koppling till centerbudskapet. Partiföreträdaren i Svedala berättade att de drivit sakfrågor gällande en ny ungdomsgård, renovering av det lokala badet samt återbemanning av polisstationen. Samtidigt hade de drivit frågor om småföretagsverksamhet. Deras lokala budskap bestod alltså av en kombination av sakfrågor, med och utan koppling till rikspartiets politik. Att driva sakfrågor enbart kopplade till rikspolitiken är svårt. Många företrädare vittnade om att sakfrågor inte tas ur luften - de måste ha en förankring i kommunen. De lokala partiorganisationernas sakfrågeagenda förefaller karakteriseras av en omedveten catch-all strategi, där partiavdelningarna väljer att driva sakfrågor som inte redan är allt för ockuperade av konkurrerande partier. Därför driver flera partiavdelningar även frågor som inte ryms inom rikspolitiken. Flera av representanterna för partiorganisationerna med inga eller få mandat har också berättat att det som mindre parti är svårt att påverka vilka sakfrågor som finns på den politiska dagordningen. Ju mindre parti, desto mindre makt har de över agendan.

Den lokala politiken är på många sätt annorlunda den som förekommer på nationell nivå. I den kommunala politiken är det de övergripande frågorna i kombination med detaljerna som avgör. Partiföreträdaren i Danderyd sa följande:

”Vi har haft en ruggig spridning på våra förslag. Det är viktigt alltså, det är stort och smått. Papperskorgar skulle det mycket väl kunna vara. Fler papperskorgar. Och sen har det varit betydligt mer stora övergripande frågor”.

Att detaljerna är viktiga i den kommunala politiken påpekade partirepresentant 2 från Osby. Han sa:

”De ringer till Anders [Pettersson] gamla tanter, om en glödlampa är sönder på en lyktstolpe. Och då ringer Anders ner till de på Oredssons som har det direkt och säger där är en glödlampa. Och då antecknar dom det för det lagar man sista veckan i varje månad. Så man är väldigt nära där på något vis”.

Partirepresentant 1 från Osby sa i sin tur:

”Så är det i en sån här liten kommun. Det är mycket jordnära och praktiska saker det gäller. Men det är kanske det som invånarna uppskattar, de känner att de drar sig inte för att ta kontakt med mig och de känner att jag lyssnar på dem”.

Att man konkretiserar och anpassar rikspolitiken till den lokala kontexten var det flera partiföreträdare som påpekade vikten av. Många av partiföreträdarna poängterade att de lokala avdelningarna in Centerpartiets regi i princip har total handlingsfrihet när det gäller att utforma den lokala inriktningen. Samtidigt var

det få partiföreträdare som höll med om påståendet att de någon gång hade gått emot den centrala rikspolitiken i någon fråga på kommunal nivå. Endast ett exempel fanns. Partirepresentanten från Lund svarade följande på frågan om deras budskap alltid legat i linje med rikspartiets politik:

”Den har gjort det hittills tills vi fick så kallad förnyelse inom partiet på riksnivå. De vill att vi ska privatisera mer men det vill inte vi. [...] Jag är mer den äldre typen, den socialliberala typen”.

Flera politiker har berättat att de funderar mycket över hur det nationella centerbudskapet kan översättas på lokal nivå. Många partiavdelningar har valt att satsa på att driva frågor som berör kommunperiferin, alltså de kommundelar som inte räknas till centralorten. Att värna om periferins politiska rättigheter är ett traditionellt sätt att driva centerpolitik på enligt flera företrädare. Att använda sig av ytterligare en nivå av decentralisering inom kommunerna förefaller ge ett positivt utfall för den lokala partiavdelningens röstetal. Partiföreträdaren för Östhammar kommun berättade att de hade valt att behålla avdelningarna som tidigare fanns inom Centerns kretsar. Han sa följande:

”För ett antal år nu så är det ju kommunen som är den lägsta formella nivån men vill man ha avdelningar kvar så kan man ha det. Och vi har valt det för att vi tror att det är bättre att det finns fler styrelser, fler personer som känner ansvar för bygden än en styrelse som ska ta ansvar för allting. [...] Det är då att man känner lite grann för sin egen bygd. Och så jobbar man fram lokala frågor att driva där också”.

Partirepresentant 2 i Osby sa följande om deras lokala valresultat:

”I Lönsboda centrum fick vi 21 procent av rösterna och även i Lönsboda utom sockeln fick vi 26 procent av rösterna. Då kan man ju se här, i Osby har vi ju inte mer än 14-16 procent medan i Örkened 26 procent. [...] I Visseltofta 32 [procent] nästan medan i Osby södra, 13 procent. Där har Moderaterna 23 procent. Så i Osby tätort är vi inte lika starka som vi är utombys då.”

Kopplingen till den traditionella centerpolitiken finns fortfarande kvar. Att vaka över landsbygden och dess intressen är på lokal nivå en beprövad strategi som i flera fall har visat sig framgångsrik även i kommunalvalet 2010. Rikspartiets planer att frångå den lantliga prägeln (jmf Centerpartiets valanalys, 2011) har inte omnämnts negativt av någon intervjuperson. Informanterna i denna studie tycks istället möta förslaget med förståelse. För att koppla tillbaka till inledningen verkar partirepresentanterna i huvudsak nöjda med sitt parti och villiga att arbeta hårt för dess överlevnad.

De lokala partiorganisationernas porträttering i lokalmedia framstår som avgörande för deras möjligheter att bli framgångsrika. Tendensen är inte helt entydig, men det framstår som att partiavdelningarna med en positiv röstdelning

har varit synligare i media. Det förefaller finnas fyra steg på skalan över mediebevakningen. Det första steget är att lokalbevakningen av partiavdelningen är i princip obefintlig, vilket hänger ihop med att lokalbevakningen i kommunen är högst begränsad. Problemet som partiföreträdarna framhåller är att tidningar och tv antingen lagts ner eller över tid minskat den lokala bevakningen till fördel för rapporteringen av de större kommunerna i området. Vissa av partiavdelningarna i studien faller alltså inom den medieskugga som omnämnts i teoridelen. I dessa fall är de lokala partiorganisationerna utlämnade till att använda det lokala annonsbladet för annonsering. Ett visst redaktionellt material kan förekomma i annonsbladen, men enligt uppgift är kvaliteten högst varierande.

Det andra steget innefattar en förhållandevis god lokalbevakning i redaktionell form, men där en opartisk rapportering saknas. Ett par partiföreträdare har angett att nyhetsrapporteringen om partiorganisationen har varit negativt präglad. Partiföreträdarna i Gällivare och i Jokkmokk berättade att tidningen Norrländska Socialdemokraten rapporterade negativt om Centern och de borgliga partierna. Representanten från Gällivare sa följande om den lokala medierapporteringen:

”Om det är en fråga Centerpartiet säger något om, då får knappt Centerpartiet uttala sig. Då får dom typ 30 sekunder. Sen sticker man direkt och söker upp en socialdemokrat, sen får han stå i säkert 5-10 minuter och prata om Centerpartiets förslag”.

Situationen verkar finnas spridd i hela Sverige. Partiföreträdaren i Lund berättade att de upprepade gånger blivit negativt porträtterade. Han sa:

”Sydsvenskan har ju sådan snedvriden profilering, de skriver om Miljöpartiet och Vänsterpartiet till exempel och mycket mindre om andra partier. Vi ser ju fortfarande deras lokalredaktion som en ren vänsterpress. [...] Den har länge haft dåligt anseende bland de borgliga partierna i Lund. Och då handlar det om lokalbevakningen”.

Det tredje steget innefattar en neutral medierapportering, eller en situation där den positiva och negativa rapporteringen förekommer i samma mängd. Företrädaren för Centern i Helsingborg sa följande om lokalbevakningen:

”När man har en lokaltidning som i Helsingborg så blir det väldigt mycket så att ibland är de med en och ibland är de mot en och ibland är de väldigt neutrala. [...] Det var väldigt mycket blandat. En rättvis medierapportering kan man säga”

Det sista steget innefattar en god medial rapportering på lokal nivå. Förekomsten av en god medierapportering verkar inte finnas automatiskt, utan vara en situation som partiavdelningarna har nått genom att skapa och bibehålla goda relationer med de lokala journalisterna. Partirepresentanten från Ragunda sa följande om den lokala rapporteringen i Östersunds-Posten:

”Den var positiv. De visste att det var en splittring i vårt parti. [...] Det visste massmedia om men man skrev ingenting om för de ville inte förstöra mer än vad som var redan. [...] Det är relationer helt enkelt. Per Hansson som är ledarskribent på ÖP [Östersunds-Posten] jobbade jag mycket med. [...] Han känner jag sedan 25 år tillbaka i tiden”.

I Osby hade det centerpartistiska kommunalrådet bejakat partiavdelningens intresse av goda relationer med lokaltidningen Norra Skåne genom att vara ordförande för Skånska Dagbladets tidningsägarförening. Partirepresentant 2 sa:

”Anders [Pettersson] är ju ordförande dessutom för Skånska Dagbladets tidningsägarförening som äger då Norra Skåne så att den är ju lite center. Det är ju inte på redaktionell plats utan på ledarsidorna och så, men vi har ju goda relationer med våra redaktörer här nere”.

För partiföreträdarna i Osby var synlighet i media en viktig del i deras strategi för att nå väljarna - därför underströk de också vikten av att ha en god medial bevakning i kommunen.

Politiskt inflytande via Alliansen stöds varken i intervjuerna eller de insamlade data för de politiska majoriteterna. Intervjuutsagorna talar för att det finns fördelar med att befinna sig i både en borglig politisk majoritet och en blandad sådan. I en borglig majoritet förefaller samarbetet mellan partierna fungera smidigare än i en blandmajoritet, beroende på att partierna delar en gemensam liberal värdegrund. Centeravdelningarna har därför kunnat driva igenom sakfrågor under rådande konsensus och med stöd av de andra borgliga partierna. Att det skulle finnas en viss igenkänningsfaktor från riksnivån har inte nämnts. I de fall där Centern har styrt tillsammans med Socialdemokraterna i en blandmajoritet verkar fördelarna ha varit att deras förslag och politik differentierat sig från den socialdemokratiska. Med tydligare skiljelinjer i den lokala politiken har partiavdelningens politik utmärkt sig, och i flera av dessa fall är Centern också det största borgliga partiet i kommunen.

Skillnader i ekonomiska och personella resurser har under arbetets gång funnits med som en övrig potentiell faktor för lokal framgång. Som avspeglat i resultatdelen är skillnaderna mellan partiavdelningarna väldigt stora. Åtskillnaden i de ekonomiska resurserna beror främst på att partierna får bidrag utefter antal mandat i kommunfullmäktige. De personella resurserna verkar bero på hur väl partiavdelningarna lyckas motivera personer att engagera sig i lokalpolitiken. Flera partiföreträdare vittnar om att uppdraget som kommunalpolitiker tar mycket tid samt inte genererar någon ekonomisk ersättning, vilket avskräcker folk från att delta. I ett par av partiavdelningarna med en positiv röstdelning uppgav representanterna att de aktivt arbetat med rekrytering av personer till partiavdelningen. Skillnaderna i resurser mellan partiorganisationerna med en positiv röstdelning och de med en negativ röstdelning är varierande, vilket gör det svårt att dra några slutsatser kring resursernas betydelse för den lokalpolitiska framgången. Ökade ekonomiska medel verkar dock inte ge en på marginalen

motsvarande ökning i röstetal. Representanten för Helsingborgs partiavdelning kommenterade resursfrågan på följande sätt:

”Vi hade väldigt starka resurser [2010] för att vara ett lokalt parti och framför allt för att vara Centerpartiet i Helsingborg. [...] Man vinner inte ett val med pengar har vi ju konstaterat. Centerpartiet är Europas rikaste parti men vi är inte Europas största parti”.

De personella resurserna verkar desto viktigare för partiavdelningen. Ett högre antal partiaktiva förefaller dock inte generera ett högre röstetal. Istället verkar kvaliteten på de partiaktivas arbete ge en skillnad i röstetal.

5.2 Den lokala valrörelsens status

Inspirerad av Nords undersökning av professionaliseringen i rikspartierna har professionaliseringstendenserna hos de lokala partiavdelningarna undersökts. Syftet är att ge perspektiv på hur de arbetar med valrörelsen som instrument för lokal framgång. Genomgår de lokala partiavdelningarna en professionalisering? Och resulterar en högre grad av professionalisering i ett högre röstetal?

I dagens läge förlitar de lokala partiorganisationerna sig på i huvudsak nedanstående metoder.

För att möta väljarna: användning av valstugor, besöka föreningar och företag, ha torgmöten, dela ut partimaterial på offentlig plats och att befinna sig på offentliga event.

För att sprida information: ha utskick som går ut till hela kommunen, informationsbroschyrer, politiska handlingsplaner, affischering, annonsering, insändare samt hemsidor.

Till kommunalvalet 2014 verkar utvecklingen gå framåt. I valrörelsen 2010 var det få som använde sig av sociala medier (till exempel Twitter, Instagram och Facebook) för att marknadsföra partiavdelningen. I princip samtliga partiföreträdare har uppgett att de kommer att använda sociala medier i den kommande valrörelsen. Flera av partiföreträdarna förklarade att sociala medier var ett för nytt fenomen år 2010, som nu fyra år senare ha etablerats som ett politiskt kommunikationsverktyg.

Användningen av specialister i form av externa medie- och PR-konsulter är en av de indikatorer på en professionalisering som Nord har använt. Några av partiföreträdarna har angett att de i valrörelsen 2010 och i inför valrörelsen 2014 har använt sig av extern hjälp för att utveckla deras valkampanj. Partiföreträdaren för Centern i Hedemora berättade att de inför valrörelsen år 2010 hade anlitat en extern mediebyrå som fått i uppgift att ta fram deras valmaterial. Han sa följande:

”Jag vill påstå att vi under flera mandatperioder, inför flera val, har haft ett professionellt valmaterial. [...] Det är inte tillyxat av amatörer utan vi har haft hjälp av ett företag som heter Språkform. Det företaget har vi haft en väldig nytta av tror vi för att få fram visuellt och layout-mässigt det budskap vi vill ha ut”.

I Danderyd hade den lokala partiorganisationen anlitat extern hjälp i form av en före detta partimedlem som ritade seriestrippar till deras tidning. Men i huvudsak fick de lokala partiorganisationerna intern hjälp från andra delar av partiet. I Knivsta berättade partirepresentanten att de inför valrörelsen 2014 hade fått hjälp från deras distrikt. Han sa:

”Vi ska vända oss då till Västerås. Där finns en kommunikatör som vi har, en jätteduktig tjej, som vi hade som konsult en dag”.

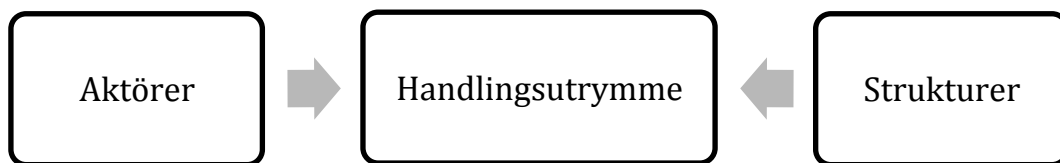
Enligt uppgift hade konsulten hjälpt partiorganisationen i Knivsta med att lägga upp en kommunikationsstrategi inför den kommande valrörelsen. I denna strategi ingick ett koordinerat budskap samt profilering av partiavdelningens kandidater, vilket är ett råd som Anders Håkansson gav redan i sin avhandling från 1992. Profileringen av kandidater har tillsynes varit en stående taktik under de senaste 20 åren - ändå använder inte alla partiavdelningar sig av det. Flera av partiföreträdarna framstår ha samma inställning till profileringen av sig själva som till att driva personvalskampanjer: de tycker att uppmärksamheten kring deras person tar fokus från politiken. Ett par av partiföreträdarna har alltså gett svar som talar för att en viss professionalisering har skett i deras partiorganisation, men i huvudsak verkar förändringen gå långsamt. För de lokala avdelningarna verkar inga dramatiska förändringar ha skett sedan Anders Håkanssons avhandling från 1992, förutom möjligtvis att medvetenheten kring att vara strategisk har ökat. Samtliga partiavdelningar använde i kommunalvalet 2010 fortfarande tillvägagångssätt och strategier som i huvudsak tillhör den traditionella partiverksamheten. Ett professionaliserat tillvägagångssätt har uppmärksamrats främst bland de partiavdelningar med positiv röstdelning, vilket tyder på att ett en professionalisering kan höja det kommunala valresultatet.

5.3 Lokalt handlingsutrymme

För att besvara huvudfrågan, *hur de lokala centerorganisationerna gjorde för att åstadkomma en valframgång i kommunalvalet år 2010*, kan följande svar ges. De lokala partiavdelningarna som nådde ett högt röstetal hade en känd profil som företrädde partiavdelningen, ett lägre antal konkurrerande partier i kommunfullmäktige, identifierade lokala sakfrågor samt omfattades av en god bevakning i lokalmedia. Därtill framstår konkreta faktorer som att partiavdelningen profilerade sina kandidater, använde sig av sociala medier för informationsspridning, arbetade med rekrytering av kompetenta företrädare samt

använde extern hjälp för att lägga upp en politisk strategi vara främjande för valresultatet. Det förefaller också vara en framgångsrik taktik att driva en politik inriktad på de yttre kommundelarna. Problemet som de lokala partiföreträdarna möter i deras försök att åstadkomma en lokalpolitisk framgång förefaller inte vara okunskap. Svårigheterna är kopplade till implementeringen av strategierna.

Enligt Håkansson måste partiorganisationerna skaffa sig utrymme att vinna valet genom att berömma sig själva och kritisera sina motståndare. Behovet av att som lokal partiavdelning skapa sig utrymme framkommer även i denna studie, med fokus på handlingsutrymme. Handlingsutrymmet formas å ena sidan av strukturer. Varje lokal partiorganisation måste hantera antal inneboende strukturella drag, konstituerade av den kommun inom vilken partiorganisationen är verksam. Strukturerna kan både vara möjliggörande och begränsande. I en kommun kan det finnas en omfattande lokal mediebevakning, ett lågt antal konkurrerande partier samt gott om centerpartistiska genomsnittsväljare. På motsvarande sätt kan partiavdelningarna tampas med en begränsad lokal mediebevakning, ett stort antal lokalt konkurrerande partier samt en dominans från övriga partiets väljargrupper. Handlingsutrymmet formas å andra sidan av aktörer. Även partirepresentanterna besitter ett antal inneboende karaktärsdrag. I huvudsak verkar personlighet och lokal förankring vara avgörande faktorer för den lokala populariteten. I mötet mellan aktörer och strukturer finns handlingsutrymmet.

Figur 10. Aktörer och strukturer konstituerar de lokala partiorganisationernas handlingsutrymme.

Kompetenta aktörer verkar kunnat bryta igenom ofördelaktiga strukturer med hjälp av personlighet, samhällelig förankring, kunskap och erfarenheter. I denna undersökning framgår att partiorganisationen i Danderyds kommun åstadkommit ett sådant genomslag, med tanke på Centerns låga valresultat i resten av Stockholmsområdet. Inga glesbygdskommuner förekom bland kommunerna med negativ röstfördelning. Det tyder på att gynnsamma strukturer är viktiga för partiavdelningarnas möjligheter att bli framgångsrika. Strukturerna förefaller kunna skapa den lokala framgången själv, oberoende av partiorganisationens aktörer.

Det finns potential hos de lokala partiorganisationerna att förändra både aktörer och strukturer för att öka sitt röstetal. De aktörer, i form av lokala profiler, som omnämns i denna studie är eldsjälarna med ett brett samhälleligt engagemang och ett stort intresse för kommunen och dess invånare. Att agera som en eldsjäl utan att vara en eldsjäl är svårt, och många representanter anger att tidsbristen sätter stopp för deras politiska engagemang. Vill man bli en profil kan rådet ges att vara engagerad på flera olika lokala arenor. Att tillskansa sig kunskaper om

partistrategi förefaller också nyttigt. I de framgångsrika partiavdelningarna var profilerna både populära personer och partistrateger av rang.

Strukturer är svåra att ändra på. De lokala partiorganisationerna har liten påverkan på den politiska konkurrensen i kommunfullmäktige samt hur stor andel centerpartistiska medianväljare det finns på orten. Vissa partiavdelningar tycks ha svårare att bryta strukturer än andra. I Norrbotten verkar de lokala partiavdelningarna i regel ha svårt att slå igenom den socialdemokratiska och vänsterpartistiska dominansen. Problemet för partiavdelningarna i Gällivare och Jokkmokk är att andelen centerväljare är liten i utgångsläget. Varje väljare måste alltså vinnas från ett annat parti till skillnad från i de kommuner där andelen centerpartistiska genomsnittsväljare är naturligt stor. Den lokala mediebevakningen framstår som den struktur som är enklast att påverka genom att bygga goda relationer med de lokala redaktörerna. Som många partirepresentanter har påpekat: det hjälper inte att driva en för kommunen god politik så länge väljarna inte vet om det. Tendensen är tydlig: syns man så finns man.

5.4 Avslutande reflektioner

5.4.1 Metodologi – behövs det?

En stor del av denna studie har fokuserats kring att mejsla ut ett metodologiskt tillvägagångssätt som ska säkra ett tillförlitligt urval och en god generaliserbarhet. Den mest olika designen tjänade sitt syfte i resultat- och diskussionsdelarna. Tillvägagångssättet har underlättat en jämförelse partiavdelningarna emellan och bidragit till utvärderingen av teserna. Huruvida resultatet kan generaliseras till andra lokala partiavdelningar är svårt att avgöra. Däremot ställs inga tvivel på att kända profiler, lägre lokal konkurrens, väl identifierade sakfrågor och en god medial bevakning är kopplade till lokala framgångar.

Men facit i hand förefaller inte metoden ha varit avgörande för utgången av resultatet. Fortfarande kan lite sägas om hur god generaliserbarheten är till andra partiorganisationer, och egentligen vet vi lite om ett strategiskt istället för slumpmässigt urval av undersökningsobjekt verkligen hade påverkat resultatet. Statsvetenskapliga forskare kritiseras ofta för att i allt högre grad uppehålla sig i metodologiska diskussioner och valet av teoretiska utgångspunkter. Teori och metod ger oss instrument för att strukturera och förstå forskningen, med resultatet att verklighetsförankringen emellanåt försämras. Att designa ett forskningsupplägg är tidskrävande, och för att vara självkritisk hade tiden kunnat används till att utöka studiens empiriska material, det vill säga föra forskningen närmare verkligheten. I studien har verklighetsförankringen i regel genererats av det kvalitativa inslaget - samtalen med de lokala partiföreträdarna. Det är inte i de sofistikerade urvalsprocesserna som en verklighetsförankring finns.

5.4.2 Vidare forskning

Denna studie har väckt många frågor kring lokala partiorganisationer som förblir obesvarade. En viss forskning finns redan, men generellt sett är området kring de lokala partiavdelningarna outforskat. För att testa tesernas hållbarhet skulle en teoriprovande studie på övriga partiers lokala avdelningar krävas. Finns samma tendenser för andra partiers lokala avdelningar? Från forskningen vet vi att enfråge- och missnöjespartier bygger sina framgångar på andra faktorer än de traditionella rikspartierna. Fungerar teserna främst på riksdagspartierna eller går de även att applicera på lokala partier? Teserna skulle också kunna brytas ner och undersökas enskilt. Vilka sakfrågor engagerar i huvudsak väljarna på lokal nivå? Vilka attribut har de politiker som växer fram som profiler för de lokala partiorganisationerna och hur skiljer sig dessa från den rikspolitiska partiledaren? Hur arbetar de lokala partiavdelningar med att etablera goda relationer med lokalmedia? Medan Centerpartiets decentraliserade partiorganisation genomgående når bättre valresultat lokalt har Moderaterna genomgående bättre valresultat till riksdagen i kommunerna (se indelningen). Moderaterna brukar samtidigt omnämnas som ett toppstyrt parti. Hur påverkar organisationsstrukturen de lokala avdelningarnas möjligheter till att bli framgångsrika? Även forskningsområdet kring röstdelning bör förstärkas. En väljarbaserad undersökning hade varit intressant att se. Vilka incitament finner väljarna för att röstdela? Varför röstar de oftare på Centerpartiet än på Kristdemokraterna på lokal nivå? Och stämmer väljarnas uppfattningar med denna studies resultat? Dessa ansatser lämnar jag till framtida forskningsprojekt.

5.4.3 Kommunala val i en rikspolitisk dominans

Den kommunala nivån är en av de instanser som det representativa systemet i Sverige bygger på. Möjligheterna att rösta lokalt är ett resultat av en idé att varje kommun ska ha rätt till ett visst självbestämmande gällande de frågor som rör det kommunala intresset. Samtidigt visar forskning att den politiska scenen i väljarnas liv allt mer domineras av rikspolitik, där det i sin tur har skett en fokusering på partiledaren. Det aktualiserar frågan vad de lokala partiavdelningarna kan göra för att hävda sig i en hårdnande konkurrens från rikspolitiken. Studien visar att det finns en potential som lokal partiavdelning att göra något bra av sin tillvaro, men att man emellanåt stöter på problem. En betydande svårighet för de lokala partiavdelningarna är att resurserna är begränsade jämfört med riksnivån. Medan rikspartiet får ett stort medialt fokus i samtliga medier utlämnas den lokala partiavdelningen till att använda lokala annonsblad. På samma sätt är rikspolitikern anställd med lön medan de lokala partiföreträdarna är begränsade till att i huvudsak använda sin fritid till att sköta det politiska uppdraget. Systemet skapar en fundering kring huruvida det är väljarnas intresse som skapar den rikspolitiska dominansen eller om det är partiernas uppbyggnad. Det aktualiserar också ett resonemang om hur man ser på politik och dess skapande. Med ett top-down perspektiv blir det naturligt för rikspartiet att fokusera på den nationella

valrörelsen. Med motsvarande bottom-up perspektiv i tanke borde rikspartiet satsa mer resurser på sina lokala partiavdelningar. Centern är i praktiken uppbyggd som en bottom-up organisation, och empirin visar att de lokala partiavdelningarna kan nå höga röstetal på lokalt nivå. Kan Centerpartiet finna en strategi för att behålla dessa väljare upp genom organisationen har de potential att nå stora framgångar även i riksdagsvalet.

En reform som förefaller ha stärkt den lokala politiken är inslaget av personval. Personval på riksnivån blir mer eller mindre opersonliga – även om rikspolitikernas personligheter skiner igenom via medierna. På lokal nivå blir personvalen högst personliga, och väljare förefaller rösta till fördel för politikerns personlighet och lokala förankring oberoende av partitillhörighet. Det verkar fungera väl med tanke på närheten till den lokala politikern. För att placera in det lokala personvalet i ett större perspektiv framstår det som att misstron mot politiker minskar när den lokala representanten är välförankrad på den lokala nivån. Det kan sättas i förhållande till den forskning som visar att förtroendet för landets ledande politiker minskar och att benägenheten att rösta på missnöjespartier ökar. Men förtroendet varierar mellan kommuner. Som Gidlund konstaterar är flera av de lokala partier som finns idag missnöjespartier, som tar strid mot den befintliga politik som drivs på lokal nivå. Det kan förhålla sig så att förekomsten av kända profiler minskar behovet av nya politiska partier på den lokala nivån. I till exempel Ragunda fanns efter valet 2010 fyra partier. Centern och Socialdemokraterna hade vars en dominerande kandidat med vardera över 400 personröster, på en kommun med cirka 5000 invånare. Samtidigt hade Svedala med 20 000 invånare endast en kandidat med över 400 personröster. I Svedala var den politiska fragmenteringen också högre, vilket kan vara ett resultat av en frånvaro av lokala partiprofiler.

Under 1960-talet och början av 1970-talet genomfördes den senaste kommunreformen i Sverige under stor debatt. Genom kommunindelningen grupperades ett antal mindre enheter (kommuner, köpingar, städer) till större kommuner med syftet att effektivisera dess verksamheter samt förankra den lokala demokratin ytterligare. Tanken var att medborgarnas intresse för att delta i de lokala demokratiska processerna skulle öka samt att de lokala partiavdelningarna skulle kunna behålla sin vitalitet när större upptagningsområden fanns tillgängliga (jmf prop. 1978/79:61). Partiföreträdarna har vittnat om att konsekvensen av att få större kommuner har varit att den lokala politiken har centraliserats till att omfatta enbart centralorten. Samtidigt har de berättat att befolkningen som bor i kommunperiferin i flera fall fortfarande inte identifierar sig med resten av kommunen. 30 år efter kommunindelningen ser de alltjämt sin bygd som självständigt, med ett behov av en lokalt förankrad politik. Flera av Centerns lokala partiavdelningar har utnyttjat denna motsättning till sin fördel. Genom att driva en lokal politik med fokus på de yttre kommundelarna har de lokala partiorganisationerna kunnat höja sitt röstetal. Flera av de lokala partier som konkurrerat med Centern kommunalt har tillkommit som missnöjespartier med den lokala servicen som huvudfråga. Kommunindelningens mål, att färre kommuner med större upptagningsområden skulle leda till en effektivare lokal service och en i högre grad vital och förankrad lokal demokrati, har inte alltid

nått. Istället finns en situation där färre kommuner har samma upptagningsområde som tidigare - innefattande centralorten. Att Centern fortfarande slåss för lands- och glesbygden behöver alltså inte vara fel, även då rikspartiets ambitioner är att fila bort den lantliga profilen.

6 Referenser

6.1 Litteratur

- Aidemark, Lars-Göran, Håkansson, Anders, Jonsson, Rolf, 1982. *Röstsplittring vid valet 1979: en studie av skillnaderna mellan partiernas resultat i riksdags- och kommunfullmäktigevalen*. Lund: Statsvetenskapliga institutionen.
- Anckar, Dag, Karvonen, Lauri, Isaksson, Guy-Erik, 2001. *Vägar förbi och genom partier*. Stockholm: SNS Förlag.
- Asp, Kent (red.), 2012. *Svenska journalister 1989-2011*. Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation.
- Denk, Thomas, 2007. *Komparativa analysmetoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Erlingsson, Gissur Ó (red.), 2005. *Politiska partier*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter, 1990. *Svenska valkampanjer 1866-1988*. Stockholm: Allmänna förlaget.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena, 2003. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2a uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Gilljam, Mikael, Jodal, Ola, 2005. *Demokratiutveckling i svenska kommuner. Kommunala demokratisatsningar – vägen till en mer vital demokrati?* Göteborg: CEFOS.
- Håkansson, Anders, 1992. *Konsten att vinna ett val. En studie av fram- och tillbakagångar för socialdemokraterna i kommunalvalet 1988*. Lund: Statsvetenskapliga institutionen.
- Håkansson, Anders, Bäck, Henry, 1994. *Väljare i kommunalvalet – om missnöje, misstroende och politisk kultur*. Stockholm: SNS Förlag.
- Kirchheimer, Otto, 1966. The Transformation of the Western European Party Systems. I Joseph LaPalombara och Myron Weiner (red.) *Political Parties and Political Development*. New Jersey: Princeton University Press.
- Landman, Todd, 2008. *Issues and methods in comparative politics. An introduction*. 3e uppl. London: Routledge.
- Lipset, Seymour Martin, Rokkan, Stein, 1967. "Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction". I *Party systems and voter alignments: cross national perspectives*. New York: Free Press.
- Lukes, Steven, 2005. *Power: a radical view*. Basingstoke: Palgrave Macmillian.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Manin, Bernard, 1997. *Den representativa demokratins principer*. Stockholm: SNS Förlag.

- Nord, Lars, Strömbäck, Jesper, 2009. *Väljarna, partierna och medierna. En studie i politisk kommunikation i valrörelsen 2006*. Stockholm: SNS Förlag.
- Oscarsson, Henrik, Holmberg, Sören, 2013. *Nya svenska väljare*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.
- Strömbäck, Jesper, Nord, Lars, 2013. *Kampen om opinionen*. Politisk kommunikation under svenska valrörelser. Stockholm: SNS Förlag.
- Swanson, David L., Mancini, Paolo (red.), 1996. *Politics, Media, and Modern Democracy: an international study of innovations in electoral campaigning and their consequences*. Westport: Praeger Publishers.
- Teorell, Jan, Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Stockholm: Liber.
- Westlind, Dennis, 1994. "Politiskt missnöje och nya partier". I Bo Bjurulf och Björn Fryklund (red.) *Det politiska missnöjets Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Zanderin, Lars, Staaf, Annika, 2010. *Kommunalrätt. En introduktion för professionsutbildningar*. Malmö: Liber.

6.2 Artiklar

- Down, Anthony, 1957. "An Economic Theory of Political Action in a Democracy". *The Journal of Political Economy*, vol. 65 (2): 135-150.
- Przeworski, Adam, Teune, Henry, 1970. "The Logic of Comparative Social Inquiry". *American Sociological Review*, vol. 36 (2): 329-332.
- Rosén Sundström, Malena, Sundström, Mikael, 2010. "Ett smalare men vassare Centerparti?". *Statsvetenskaplig tidskrift*, vol. 90: 189-202.
- Rothstein, Bo, 1988. "Aktör-Strukturanstansen: ett metodiskt dilemma". *Statsvetenskaplig tidskrift*, vol. 91: 27-40.

6.3 Statliga utredningar

- Kommittédirektiv 2004:137. *Översyn av frågor inom dagspress- och presstödsområdet*. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Proposition 1978/79:61. *Om utvärdering av kommunindelningsreformen*. Stockholm: Kommundepartementet.
- SOU 1999:130. Demokratiutredningen. *Demokratins trotjänare – Lokalt partiarbete förr och nu*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- SOU 2000:1. Demokratiutredningen. *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- SOU 2007:084. Grundlagsutredningen. *Värdet av valdeltagande*. Stockholm: Justitiedepartementet.

6.4 Lagar och författningar

SFS 1974:152. *Regeringsformen*. Stockholm: Justitiedepartementet.

6.5 Internetkällor

- Aftonbladet, 2014 = Aftonbladets hemsida. ”Nu lämnar gräsrotterna Centerpartiets i protest”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/ledare/article18495142.ab>. Hämtad 2014-03-26.
- Aftonbladet, 2013 = Aftonbladets hemsida. ”Var tredje centerpolitiker: ’Vi har missgynnats av allianssamarbetet’”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article17516066.ab>. Hämtad 2014-03-26.
- Alliansen, 2014 = Alliansens hemsida. ”Historik”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.alliansen.se/om-alliansen/historik/>. Hämtad: 2014-04-07.
- Centerpartiet, 2013 = Centerpartiets hemsida. Idéprogram. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.centerpartiet.se/wp-content/uploads/2014/02/H%C3%A4r-kan-du-l%C3%A4sa-hela-id%C3%A9programmet.pdf>. Hämtad 2014-04-26.
- Centerpartiet, 2014 = Centerpartiets hemsida. ”Förvalskampanjen ’närodlad politik’ lanseras. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.centerpartiet.se/2014/03/forvalskampanjen-narodlad-politik-lanseras/>. Hämtad 2014-03-26.
- Centerpartiets valanalys, 2011 = Centerpartiets hemsida. ”I skuggan av Alliansens framgång – nystart för de gröna liberalerna”. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www3.centerpartiet.se/Documents/valanalys/valanalysrapporten.pdf>. Hämtas 2014-03-26.
- Fagersta-Posten, 2014 = Fagersta-Postens hemsida. ”Tunga avhopp från Centern”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://fagersta-posten.se/nyheter/norberg/1.2361410-tunga-avhopp-fran-centern>. Hämtad 2014-03-26.
- Mönsteråsbloggen, 2008 = Mönsteråsbloggen. ”Centerns framgångar i Mönsterås. Förklaringsförsök”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://monsterasbloggen.blogspot.se/2008/11/centerns-framgangar-i-mnsters.html>. Hämtad 2014-03-26.
- NE, 2014 = Nationalencyklopedins hemsida. Sökning ”röstsplittring”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/rostsplittring>. Hämtad 2013-03-26.
- NE 1, 2014 = Nationalencyklopedins hemsida. Sökning ”Centerpartiet”. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/centerpartiet>. Hämtad 2013-03-27.
- NE 2, 2014 = Nationalencyklopedins hemsida. Sökning ”Parlamentarism”. [Elektronisk] Tillgänglig:

- <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/parlamentarism>. Hämtad 2013-04-07.
NE 3, 2014 = Nationalencyklopedins hemsida. Sökning ”Valrörelse”.
[Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/valrorelse?i_h_word=valrorelse.
Hämtad 2013-04-07.
- Nordisk kommunforskning, 2011 = Göteborgs Universitets hemsida. ”Lokala medievalrörelser”. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.spa.gu.se/digitalAssets/1390/1390286_nordisk-kommunforskning.pdf. Hämtad 2014-05-06.
- SCB, 2008 = Statistiska Centralbyråns hemsida. ”Alliansseger. Allmänna valen 2006”. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.scb.se/statistik/publikationer/ME0106_2006A01_BR_04_ME04_BR0801.pdf. Hämtad 2014-04-06.
- SAOB, 2014 = Svenska akademiens ordbok på internet. Sökning ”framgång”.
[Elektronisk] Tillgänglig: <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>. Hämtad 2014-03-26.
- SKL, 2014 = Sveriges Kommuner och Landstings hemsida.
”Kommungruppsindelning”. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/fakta_om_kommuner/kommungruppsindelning. Hämtad 2014-03-29.
- SvD, 2014 = Svenska Dagbladets hemsida. ”Moderaternas dominans är ett hot mot alliansen”. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/moderat-dominans-ar-ett-hot-mot-alliansen_8631046.svd. Hämtad 2014-03-29.
- Sveriges Radio, 2013 = Sveriges radios hemsida. ”Centerledare i Arboga byter parti – till Socialdemokraterna”. [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=112&artikel=5736710>.
Hämtad 2014-03-26.
- Sveriges Radio, 2014 = Sveriges radios hemsida. ”Stark kritik mot minskad lokal bevakning”. [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=110&artikel=5832590>.
Hämtad 2014-04-26.
- Valmyndigheten, 2006 = Valmyndighetens hemsida. ”Val till kommunfullmäktige i Mönsterås”. [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.val.se/val/val2006/slutlig/K/kommun/08/61/person.html>. Hämtad 2014-03-26.
- Valmyndigheten, 2010 = Valmyndighetens hemsida. ”Val till kommunfullmäktige i Mönsterås - Personröster”. [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.val.se/val/val2010/slutresultat/K/kommun/08/61/personroster.html#idC>. Hämtad 2014-03-26.
- Valmyndigheten 1, 2010 = Valmyndighetens hemsida. ”Val till riksdagen - Röster”. [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.val.se/val/val2010/slutresultat/R/rike/index.html>. Hämtad 2014-03-26.
- Ystad Allehanda, 2014 = Ystad Allehandas hemsida. ”Löf spurtar med draghjälp”. [Elektronisk] Tillgänglig:

<http://www.ystadsallehanda.se/opinion/gastkronikor/article2083310/Loof-spurtar-med-draghjalp.html>. Hämtad 2014-03-26.

310 val, 2011 = Sveriges Kommuner och Landstings hemsida. "310 val: 2010 års kommun- och landstingsval". [Elektronisk] Tillgänglig: <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-654-5.pdf>. Hämtad 2014-03-26.

.se, 2014 = Stiftelsen för internetinfrastrukturs hemsida. "Vad är källkritik". [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.iis.se/lar-dig-mer/guider/kallkritik-pa-internet/vad-ar-kallkritik/>. Hämtad 2014-05-02.

Bilaga 1

1. Storstäder

Kommer med en folkmängd som överstiger 200 000 invånare.

2. Förortskommuner till storstäder

Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av storstäderna.

3. Större städer

Kommuner med 50 000-200 000 invånare samt en tätortsgrad överstigande 70 procent.

4. Förortskommuner till större städer

Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i en annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av de större städerna i grupp 3.

5. Pendlingskommuner

Kommuner där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till en annan kommun.

6. Turism- och besöksnäringkommuner

Kommuner där antalet gästnätter på hotell, vandrarhem och campingar överstiger 21 per invånare eller där antalet fritidshus överstiger 0,20 per invånare.

7. Varuproducerande kommuner

Kommun där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet (SNI2007).

8. Glesbygdskommuner

Kommun med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer.

9. Kommuner i tätbefolkad region

Kommun med mer än 300 000 personer inom en radie på 112,5 kilometer.

10. Kommuner i glesbefolkad region

Kommun med mindre än 300 000 personer inom en radie på 112,5 km.

Bilaga 2

Intervallet 80-90, kommuner med positiv röstdelning.

Klustrets nummer står först. Inom parantes finns antal fall i klustret. Numret efter kommunens namn är röstsdeleningen i procentenheter.

2. Förtorskommuner till storstäder (2):

Danderyd 9,65

Lilla Edet 9,18

5. Pendlingskommuner (5):

Aneby 10,69

Säter 8,41

Osby 8,11

Munkedal 7,91

Färgelanda 7,51

6. Turism- och besöksnäringkommuner (4):

Älvdalen 9,80

Storuman 9,73

Borgholm 8,56

Östhammar 7,73

7. Varuproducerade kommuner (4):

Töreboda 9,43

Tranemo 8,82

Ljusnarsberg 8,28

Värnamo 8,16

8. Glesbygdskommuner (9):

Årjäng 10,65

Sorsele 9,87

Robertsfors 9,80

Nordanstig 9,71

Vindeln 9,02

Nordmaling 8,78

Övertorneå 7,65

Överkalix 7,47

Ragunda 7,38

9. Kommuner i tätbefolkad region (5):

Älmhult 10,32

Kinda 10,26

Hedemora 9,34

Falkenberg 8,96

Ulricehamn 8,42

Bilaga 3

Intervall 10-20, kommuner med negativ röstdelning.

Klustrets nummer står först. Inom parantes finns antal fall i klustret. Numret efter kommunens namn är röstdelningen i procentenheter. Ett minus framför siffrorna innebär att Centerpartiet har nått ett bättre resultat i riksdagsvalet än i kommunalvalet.

2. Förortskommuner till storstäder (9):

Värmdö -0,22
Upplands Väsby -0,41
Partille -0,43
Mölndal -0,56
Svedala -0,63
Haninge -0,68
Järfälla -0,69
Nynäshamn -1,16
Upplands-Bro -1,18

3. Större städer (5):

Västerås -0,26
Gävle -0,41
Umeå -0,49
Uppsala -0,56
Helsingborg -1,05

4. Förortskommuner till större städer (5):

Sjöbo -0,22
Habo -0,29
Höör -0,64
Knivsta -0,74
Nykvarn -1,08

5. Pendlingskommuner (4):

Sigtuna -0,55
Tjörn -0,80
Alingsås -1,88
Trelleborg -1,06

6. Turism- och besöksnäringkommuner (1):

Jokkmokk -0,42

7. Varuproducerande kommuner (3):

Oxelösund -0,44
Vaggeryd -0,55
Gällivare -0,66

9. Kommuner i tätbefolkad region (2):

Sölvesborg -0,22

Västervik -0,93

Bilaga 4

Intervjufrågor till de lokala partirepresentanterna.

Inledning

Vad tror du gör att ett parti går bra på lokal nivå?

Vilka ambitioner hade ni inför valet 2010? Vilken procentsats hade ni pratat om att nå?

Vad tror du är förklaringen till att ni gick/inte gick starkare framåt i kommunalvalet 2010?

Om du satt i en drömsituation där alla resurser funnits, hur skulle du göra för att ha fått ytterligare 5 % i kommunalvalet 2010? Vilka argument skulle du lagt fram? Vilka metoder skulle du ha använt?

Vad tror du ni kan göra för att gå starkare framåt i kommunalvalet 2014?

Sakfrågor

Vilka sakfrågor drev ni under mandatperioden?

Vilka sakfrågor drev ni specifikt i valrörelsen 2010?

Resurser

Hur såg resurserna ut gällande till exempel tid, personal och valbudget?

Personer

Fanns det någon person inom partiet som du uppfattade som extra viktig under mandatperioden?

Fanns det några andra partier som hade företrädare som gjorde ett stort avtryck i lokalpolitiken under mandatperioden?

Tycker du att er valkampanj fokuserade på partiets personer eller på partiets budskap?

Andra politiska partier

Vilket annat parti tycker du var den största ”konkurrenten” om er väljarna i kommunalvalet?

Vilka andra partier samarbetade ni helst med under mandatperioden?

Gjorde något annat parti någon speciell valkampanj 2010 som du tror påverkade er?

Planering

Hur jobbade ni med den strategiska planeringen, alltså att planera partiets lokala profilering och politiska inriktning?

Marknadsförde ni er själva på något speciellt sätt under mandatperioden och under valrörelsen? Vilka kanaler använde ni för att sprida information om partiet? (Hemsida, sociala medier, affischering, möten)

Vilka aktiviteter genomförde ni för att träffa medborgare i valrörelsen? (Knacka dörr, dela ut flyers, träffar)

Hade ni ett utskott som jobbade specifikt med just valrörelsen? Vilken är din uppfattning om hur utskottet fungerade?

Hade ni hjälp från någon extern person som inte finns med i det lokala partiet?

Medier

Vilka utspel gjorde ni som det rapporterades om i lokala medier?

Hur tyckte du att medias rapportering om Centern var? Framställdes ni bra/dåligt, sällan/ofta?